

Apokalipsis

*Yo'owe Jesukrijtota, ju'u aapo'ik ju'uneiyaa
teboka'u*

¹ Ini'i juna'a, ju'u, Liojta, Jesukrijtota ju'uneiyaatuaka'u. Junuen, aapo'ik, jume' nesauta joammeu, aet am tejwaane' betchi'bo. Juka' chukula, baa yeu weenemta. Aapo Jesukrijto intok, inika'a bitnaamta a' ju'uneiyaa tebok, ankelejta a' nesaureowata, Joan teamtau a' bittuakai.

² Aapo ju'u Joan teame intoko, si'imeta a' bichaka'u betana, lutu'uriata teuwaala. Intok aapo, achai Liojta betana nok lutu'uriata a' ju'uneiyaa, juka'a, Jesukrijtota betana lutu'uriateita.

³ Tua alleenee ju'u a' nokame, intok tua alleenee ketchia, wame'e, Liojta betana weyeka, inim ji'ojteita nokamta a' jikkajame. Intok inim ji'ojteita a' teuwaapo aman jiapsame. Bwe'ituk ju'u taewai yuma'aseka weye.

*Ju'u Joan, woo busan te'opommet, Krijtota
sualemmeu ji'ojte*

⁴ Inepo, Joan teame, bwiaaraa Aasia' tea'po, woo busanika jume' te'opommet, Krijtota sualemmeu ne ji'ojte. Achai Liojta betana, yanti elaka jiapsiwamta intok tu'ikue enchim alleenee'uta emot aune. Ju'u i'an jiapsamta betana, intok che'a bat naatekai, intok ket chukula, jiba betchi'bo tuneemta betana. Intok woo busanika, jume' ama yo'o nesaweka a' kateka'abichapo,

jiapsaka ama aneka, a' tu'u jiapsiwata, yuma'isi aet a' ayuka'uta a' teuwaame betana.

⁵ Intok ketchia, Jesukrijtota betana, ju'u, Liojta betana si'imeta juka' lutu'uriata yeu a' machiaka a' teuwaame. Intok che'a bat, ju'u, mukuka, juchi jiabijtekame. Intok aapo, inim si'ime yo'o nesaweme bepa yo'o nesawe.

Jesukrijto, aapo itom nake, intok itom ka tu'uwa ya'arimmet itom jiokoeka, ame betana itom jinne'uk, kuuset mukuka, a' ojbowata wo'otakai.

⁶ Intok aapo, aapo'ik benasi, si'imemmeu itom yo'o ya'ari, intok yoemrata, aapo'iku bicha a' nokria betchi'bo, itom yo'o ya'ari. Junuen, aapo'ik, achai Liojta betana a' tekilta joone' betchi'bo. Aapo'ik eiyaawaka a' yo'orinaa'u, intok si'ime ya'uraata bepa a' nesaunee'u, jiba yuu betchi'bo au lutu'uriatune. Tua junuentune.

⁷ Ake'em a' mayscale, ju'u Krijto, namupo a'abo ko'om weene. Kaabe yeu be'eeka a' bitne. Kia jume'e, jiokot a' ya'a tebokame juni'i. Intok si'ime ju'u inim, ka nanau machi yoemra, junak a' bichaka, bwanne. Jeewi. Tua junuentune.

⁸ “Inepo nee juna'a, che'a bat, kee jita ayuo, jiba jiapsame. Intok ju'u, si'imekut chukula, jiba yuu jiapsineeme. Jume' leetam, Alpa intok Omeka teame benasia”, ti jiia ju'u achai Lios, ju'u si'imeku yumaka utte'akame. Ju'u i'an jiapsame, intok che'a bat naataka intok ket chukula jibapo betchi'bo tuneeme.

Krijtota teekau, yo'orisi katekamta, a' bichaka'u

⁹ Inepo Joan teame, Krijtopo ne emo mak weri. Intok emo benasia ne ae betchi'bo jiokot ino

bicha. Intok, yo'otaka itom annee'uta ne a' bitbae. Intok Jesukrijtota betana aniawaka, a itom bo'o bicha'po. Inepo, bawepo ili bwiata yeu kateka'po, Patmoj tea'po nee tojiritukan, achai Liojta betana nok lutu'uriata, juka' Jesukrijtota betana lutu'uriateita, yeteu in a' teuwa' betchi'bo.

¹⁰ Junama'a intok, senu lominko taewait inen yeu siika. Liojta tu'u jiapsie aniawaka ne ama aanen. Junak intok, in amapo, jiawaita utte'akamta ne jikkajak, sisi'iwook kusiata jiawaita benak,

¹¹ inen neu jiamta:

—Ineponee juna'a, ju'u che'a bat, kee jita ayuuo, jiba jiapsame. Intok ju'u, si'imekut chukula, jiba yuu jiapsineeme. Jume' leetam Alpa intok Omeka teame benasia. Lipropo a' ji'ojte, juka' em bittuawa'uta. Junaka'a intok, jume'e, bwiaaraa Asia' tea'u woo busani, jume' te'opom be'eka tana a' bittuane. Jume' bwere jo'aram, Eepeso' tea'u, intok Ejmiirna' tea'u, intok Perkamo' tea'u, intok Tiatiira' tea'u, intok Saartij tea'u, intok Pilareelpia' tea'u, intok Laorisea' tea'u jokammewi.

¹² Ne intok, au bicha kuaktek, ju'uneebaekai, jabeta junuen jiaka neu a' noka'apo. Junak intoko, amau kuakteka, woo busanika jume' kanteelam ama jaja'abwawaa'um, sawai tomie ya'arim ne bichak.

¹³ Juname'e woo busan kanteelam ama jaja'abwawaa'um nasuku intok, senuk, inim yoemta benak ne bichak. Wokimieu ko'om tajtia, tebem supekamta, intok tawiu jikat,

wikosa, sawai tomie ya'arikue au suma'ik ne bichak.

¹⁴ Jume' tettebe a' choniwam, tosali, bwala boata benaekan. Tosai sapat benasia. Jume' intoko, a' pusiwam, tajim mamachiaka'abenaekan.

¹⁵ Aapo'ik jume' a' wokim, kopreta, tajipo tu'u ya'arita benasi mekka bebeojkoekan. Ju'u intok, nokaka a' jiawai, bawe ba'a biaktiam mayoau yumaka, kusisi am jia'a benasi jiiian.

¹⁶ Batatana a' mampo, woo busanim chokekan. A' tempo betana intoko, teebe kuchi'im, nau bicha bwawiaka yeu weyen. Ju'u a' pujbawa intoko, ta'ata, unnaa a' utte'aka'a benasi machiakan.

¹⁷ Inepo a' bichakai, a' wokiwammeu, mukiata benasi ne wechek. Taa aapo, a' batatana a' mamammae net mamteka intok inen neu jiiak:

—Kat majjae. Ineponee juna'a ju'u che'a bat, kee jita ayuuo, jiba jiapsame, intok ju'u, si'imekut chukula, jiba yuu jiapsineeme —ti neu jiiak—.

¹⁸ Inepone juna'a, ju'u jiapsame. Mukukan ne. Taa i'ani, jiba betchi'bo ne jiapsa. Inepo utte'ak, intok neu lutu'uria, jume' kokkoneeme in am jinne'une' betchi'bo. Intok jume' kokkosukame, jiabijtetua' betchi'bo.

¹⁹ A' jii'ojtenee juka' em bichaka'uta, juka' i'an ayukamta, intok ket, juka' che'a chukula auneemta.

²⁰ Ini'i juna'a ju'u ka em aet ju'unea'u, jume' woo busanika chokim in batatana mampo, em bichaka'um intok jume' woo busanik kanteelam ama jaja'abwawa'um, sawai tomie ya'arim betana. Jume' woo busan chokim, woo busanika

te'opom be'ekatana, Liojta nok lutu'uriata weiyaaneeme teuwaa. Jume' woo busan kanteelam ama jaja'abwawame intok, jume' woo busan te'opom teuwaa.

2

Liojta betana nooki, woo busan te'opommeu weyeme: Ju'u Eepeso' teamtau weyeme

¹ Bwe'u jo'ara Eepeso' tea'po, Krijtota sualemmeu weyekamtau ji'ojtene. Junuen jiia, ju'u, batatana mampo jume' woo busani chokim jipueme, intok woo busan kanteelam ama jaja'abwawa'um sawai tomie ya'arim ja'abweka' nasuk naj weyeme.

² Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta nee a' ju'uneiyaa. Intok juka' bettesi machika tekilta em joa'uta. Intok ka jain eaka a em bo'o bicha'uta. Intok ne ju'unea, jume' ka tu'ik bo'o jooriame, tua ka em am bibitpea'po. Ju'uneane, jume' Krijtota betana emo yeteu bittuarim ti jiame, intok em am ju'uneiyaabaeka'po. Taa ka lutu'uriapo juname'em. Intok empo am ju'uneiyaala, ka lutu'uriata bem teuwaa'po.

³ Ka seej chukti eaka, empo binwa a bo'o bichak. Intok jiokot empo emo bitlaa. Intok ka a' rojiktakai, empo tekilta yu'in ya'ala em nemak eaka, nee betchi'bo a' joakai.

⁴ Taa senu weyemta ne e tana ju'uneiyaa ka tu'ik. I'an ka bat naataka em nee nake'u benasi em nee nake'uta.

⁵ Junuen san empo, bat naataka ju'u tua em nee nak ta'aaka jiapsisuka intok i'an ka junuen em nee nake'u waateka, iniat emo temaine, intok bat

naataka benasia juka' em bo'o jooria'uta a' joonee nee nakekai. Bwe'ituk ka inien tuko, ineponnee lauti enchi beje'eka eu sikaa, jume' Liojta yoemiam nasuk juka' tu'ika et ayuka em a joa'uta, ka intok et a' bittuane. Ala ini'i ka inien tune, ka tu'ik betana ta'abwisi enchi eao.

⁶ Junuentaka juni'i, ika'a ne tu'ik ne e tana ju'uneiyaa. Juka'a, jume' nikolaitam ti teuwaawame joa'uta, ka em bibitpea'u. Ket juka' in ka tu'ure'uta.

⁷ Ju'u a' mammatebaeme a' jikkajine, Liojta tu'u jiapsi betana, Krijtota sualemmeu teuwaawamta. Jume'e, ka tu'ik koba'ika, tu'isi yeu sajakame, juya, jiba yuu jiapsiwamta yetet autuame, jume' a' takawam, jum ujyoika, achai Liojta jiapsa'po ayukame, ne am bwa'atuane.

Ju'u nooki, Ejmiirna' teamtau weyeme

⁸ Bwe'u jo'ara Ejmiirna' tea'po, jume' Krijtota sualemmeu weyekamtau ket ji'ojtene. Junuen jiia ju'u, che'a bat kee jita ayuuo jiba jiapsame, intok ju'u, si'imekut chukula, jiba yuu jiapsineeme, ju'u, mukuka intok juchi jiabijtekame.

⁹ Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta ne a' ju'uneiyaa. Intok ju'u em jiokot emo bitla'uta juni'i, intok tua em kaita atteasuka'uta. Taa lutula wee'po empo, ne tana weyemat, kaita'po jiokot eakai. Intok jume' emo juriom ti jiaame, juka' ka tu'isi bem et noka'uta ne ju'uneiyaa. Taa juname'e, bebeje'erita mak eaka jiba nau emo totoja.

¹⁰ Em ae jiokot emo bitnee'u betana, ka majjaune. Bwe'ituk ju'u bebeje'eri, emo betana watem jiokot emo bittuane am eta'ateboka,

junuen enchim si'imem ju'uneiyaana' betchi'bo. Intok eme'e, ili juebena ta'apo jikot eene. Taa empo, nee betchi'bo me'enaaka juni'i, inim em jiapsa'po tajtia net eaka jiapsine. Inepo intoko, jiba yuu jiapsiwamta ne enchi bittuane, jita ujyoik em yo'onee'u benasia.

¹¹ Ju'u, a' marmatebaeme a' jikkajine, Liojta tu'u jiapsiwa betana, Krijtota sualemmeu teuwaawamta. Jume'e, ka tu'ik kaita ya'arika, tu'isi yeu sajakame, jiabijtetuawaka, intok inia mak woisi, juka' jiba betchi'bo kokkowamta, kaachin a' bitne.

Nooki, Perkamo' teamtau weyeme

¹² 'Bwe'u jo'ara Perkamo' tea'po jume'e, Krijtota sualemmeu weyekamtau ket ji'ojtene. Junuen jiaa ju'u, tebem, nau bicha bwawim kuche'ekame.

¹³ Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta ne a' ju'uneiyaa. Intok ne ju'unea, bebeje'erita, yo'otaka ane'epo em jo'aaka'po. Intok junuentaka juni'i, empo, nee betana weyemta ka koptaka a' bo'o jooria. Kia juka' Antipaj teamta a' jiapsao, juka'a, ka a' koptaka, nee betana weyemta teuwaamta, jum emo nasuk jum bebeje'erita a' ane'epo, nee betchi'bo a' me'ewako juni'i.

¹⁴ Taa ne ili jaikik weyemta ne ka tu'ik e tana ju'uneiyaa. Junama'a bwe'u jo'ara Perkamo' tea'po, waatem jume'e, Balaam tuka'uta yee majtaka'uta ka su'u tojibaeme em ama am jipue'uta. Juna'a, ju'u seenuk, Balak tuka'uta a' nok tejwaak juka' Ijra'eel yoemrata juka' ka tu'ik ya'atua' betchi'bo. Juname'e, wakajta, jume' ka tua liosimtaka yo'oriwame betchi'bo su'arita, am

bwa'atua' betchi'bo. Intok juname'e, ka am jubeka juni'i, jaamuchimmak emo am tu'urituakai.

¹⁵ Ketchia, empo, junama'a waatem jume' Nikolaitam teame bem yee majta'uta ka a' su'u tojibaeme ama am jipue. Ket juka' tua ka in tu'ure'uta.

¹⁶ Junuen san empo emo temaine. Bwe'ituk ka junuentuko, lauti ne eu sikaa, intok juname'e ne beje'eka nassuane, jume' tebe kuchi'im in tenpo yeu weyemnea.

¹⁷ Ju'u a' marmatebaeme a' jikkajine, Liojta tu'u jiapsiwa betana, Krijtota sualemmeu teuwaawamta. Juka'a, ka tu'ik koba'ika, tu'isi yeu sikamta, Liojta betana mana' teaka, bwa'amta ka ju'uneiyawamta ne a' bwa'atuane. Intok junaka'a, ili tossaalai tetata ne a' makne. Junama'a tetapo, bemelaka team weene. Kaabe am ta'aane. Ju'u, juname'e mabetakame, aapo jiba am ta'aane.

Ju'u nok lutu'uria, Tiatiira' teamtau weyeme

¹⁸ Bwe'u jo'ara Tiatiira' tea'po, jume' Krijtota sualemmeu weyekamtau ket ji'ojtene. Junuen jiia ju'u Liojta yoemia, ju'u, tajim benam pusekame. Intok kopreta, tajipo tu'u ya'arituka'abenam wokekame.

¹⁹ Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta ne a' ju'uneiyaa, em nee nak ta'aa'uta. Intok tu'isi em nee soal ta'aa'uta. Intok nee betana tekilta em joa'apo. Intok ka jain eaka a em bo'o bicha'uta. Intok ket ne a' ju'uneiyaa, bat naataka bepa nee betana weyemta, i'an, che'a juni'i em a' joa'apo.

²⁰ Taa ne senu weyemta e tana ju'uneiyaa ka tu'ik. Juka' jamutta, Jesabel teamta em ama a' tu'ure'uta. Juka' Liojta betana ju'uneetuawaka, aapo yeteu au noka'ati jiamta. Taa juna'a, yee a' majta'ue, jume' nee betana tekilta joame, am bai tatta'aa. Junuen, jume' ka lutu'uriapo liosimtakai yo'oriwame betchi'bo ayukamta, am bwa'atuakai intok jaamuchimmak emo am tu'uritua.

²¹ Inepo, junae jamuttat binwa ne aet bo'o bichak, junuen au a' temaine' betchi'bo. Taa aapo ka junuen aubae. Intok ka a' su'u tojila juka' tua ka tu'ik a' joa'uta.

²² I'an intoko inepo ne junaka'a jamutta, ne a' ko'okoi tatapne. Intok jume' junuen aamak ka tu'isi aneme, jikot ne emo am bittuane, ka emo am temaeko. Intok i'an junaka'a joa'uta, ka am su'u tojako.

²³ Intok jume'e, junae jamutta yeu pu'arim ne am su'ane. Intok junuen si'ime jume' Krijtota sualeme a' ju'uneiyaane, eerita yuma'isia in a' ju'uneiyaa'po, intok juka' jiapsita juni'i. Enchim intoko we'epulaim ne, emou a' lutu'uriatuka'po aman, a' na'ikiane.

²⁴ Taa emo betana jume' waatem, bwe'u jo'ara Tiatiira' tea'po jo'aakammeu, wame'e, ka junaka'a yee majtawamta a' jikkajibaeme intok kia juka'a, juname'e, bebeje'erita betana weyeka, obiachika, kaabeta aet ju'unea'ati bem a' teuwa'uta, ka a' ju'uneiyaame, kaita intok ne juka' bettesi maisi machik ne enchim bittuane.

²⁵ Taa eme'e, juka' enchim ju'uneiyaaka enchim ta'aa'uta, ka aawas kopteka, aet jiapsine, in aman notte'u tajtia.

²⁶ Jume'e, ka tu'ik koba'ika, tu'isi yeu sajakame, intok bem jiapsa'u tajtia, bichau bicha juka' in am joo i'a'uta a' joame, juname'e ne utte'ata amet autuane, inim yoemratau bem yo'otune' betchi'bo.

²⁷ Junuen, juka'a, in achai Liojta in yo'otune' betchi'bo, utte'ata net a' autua'a benasia. Intok juname'e, inim si'ime juka' ka nanau machika yoemratau yo'otaka nesaune. Sisi'iwook barata jipue me benakai. Juname' nasuk jume' ka tu'isi jiapsame, am babu soto'im tuka'a benasia, am jamtane.

²⁸ Intok ketchia, inepo ne, ketwoo juka' chokita yeu weamamta ne am makne.

²⁹ Ju'u a' marmatebaeme, a' jikkajine, juka' Liojta tu'u jiapsiwa betana, Krijtota sualemmeu teuwaawamta.

3

Ju'u nok lutu'uria, Sartij teamtau weyeme

¹ Bwe'u jo'ara Sartij tea'po jume' Krijtota sualemmeu weyekamtau ket ji'ojtene. Junuen jiia ju'u, Liojta betana tu'isi jiapsita, yuma'isi yetet a' autuame. Intok jume' woo busan chokim jipue me. Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta, ne a' ju'unei yaa. Intok ka wepulsi nee betchi'bo jiapsaka, ka tua nemak eaka, mukiata benasi em machiaka'po ne ju'unea. Watem betana nee betchi'bo jiba em jiapsa'po ju'unei yaawaka juni'i.

² Aet emo suuane, intok juka' watek emo nasuku, lu'utiseka weye'uta, a' jinne'une. Bwe'ituk juka' em bo'o jooria'uta, in achai Liojta

bichapo ka junama wa'am em a' joa'apo nee a' ju'uneiyaala.

³ Junuen san au waatine, juka' em majtawaka em mabetriu. Ka a' koptanee intok aet emo temaine. Bwe'ituk ka junuen enchi aet emo suuao, senuk, jita etbwaabaeka a' weye'e benasia ne eu yebijne, empo ka ju'uneenee jak weyeo junuen in aune'po.

⁴ Junuentaka juni'i, empo, junama'a bwe'u jo'ara Sartij tea'po, waatem, ka jaikika ama jipue, tu'isi jiapsaka, ka tu'ik ka joame. Juname'e intok, tossassaalai tajo'oreka nemak rejtine. Bwe'ituk junuen junammeu lutu'uria.

⁵ Jume'e, ka tu'ik koba'ika, tu'isi yeu sajakame, tossassaalaik tajo'ota atteatuanaa. Intok inime'e team, jume' jiba yuu jiapsineeme ji'ojteipo, ne ka am tucha'ariane. Ala, inepo, achai Liojta bichapo intok jume' aapo'ik ankelesim bichapo, nemak bem ea'po ne ama a' teuwaane.

⁶ Ju'u a' marmatebaeme a' jikkajine, Liojta tu'u jiapsiwa betana Krijtota sualemmeu teuwaawamta.

Liojta betana nooki, Pilareelpia' tea'u weyeme

⁷ Bwe'u jo'ara Pilareelpia' tea'po, jume' Krijtota sualemmeu weyekamtau ket ji'ojtene. Junuen jiaa ju'u a aet yoem'eetuka tu'ik joame, Lios. Ju'u, Labiituka'uta benasi yo'o nesaweme. Juka' aapo'ik ya'abae'uta, kaabe a' wiutane. Intok juka' aapo'ik ka yaa i'a'uta, kaabe a' ya'ane.

⁸ Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta ne a' ju'uneiyaa. Junuen san, senu lutu'uriata enchim a' maki, junaka'a kaabe a enchim a' u'aane. Empo

ka jaikik utte'awakai juni'i, nee betana juka' nok lutu'uriata, empo a' nok jikkaja. Intok em nee suale'uta, a' teuwaa.

⁹ Junuen san, inepo, jume' bebeje'eritamak eaka nau yaajame, jume' ka lutu'uriata teuwaame, jume' emo juriom ti jiame, taa ka lutu'uriapo juname'em. Intok inepo, bempo'im, em kateka'u ne am tojine, bem eu bwanne' betchi'bo, junuen in enchi nak ta'aa'po, bem ju'uneene' betchi'bo.

¹⁰ Nee betana, empo juka' nesaurita a' ya'ari, ka seej chukti eaka a bo'o bichakai. Intok inia betchi'bo san inepo, si'ime inim yoemrata, jikot au a' bitneeo taewaita a' yumako, junae, si'ime jume' inim jiapsame ji'obilaaka am ju'uneiyaakai, junak ne enchi anianee tu'isi em ama yeu weene' betchi'bo.

¹¹ Lauti ne a'abo weene. Juka' em mabetrika em ju'uneiyaa'uta, ka a' koptaka, aet jiapsine. Junuen juka' tu'ika nee betana em mabetnee'uta, kaabeta, em joo'ea'uta joaka, enchi kobaka, a' mabetne' betchi'bo.

¹² Ju'u, juka' ka tu'ik koba'ika, tu'isi yeu weyeme, achai Liojta jiapsa'po, ne che'a a' eiyaa tebone. Intok junama'a jiba betchi'bo, ama tawane. Intok inepo, juname'e, Liojta betana jume' team ne a' teatuane. Intok ketchia, jume' in bemela team, intok achai Liojta bwe'u jo'ara Jerusalen teamta, teekapo, Liojta kateka'a betana a'abo ko'om weyemta, juname'e team ne a' teatuane.

¹³ Ju'u a' mamentebaeme a' jikkajine, Liojta tu'u jiapsiwa betana, Krijtota sualemmeu

teuwaawamta.

Liojta betana nooki, Laorisea' tea'u weyeme

¹⁴ Bwe'u jo'ara Laorisea' tea'po jume' Krijtota sualemmeu weyekamtau ket ji'ojtene. Junuen jiia ju'u lutu'uriapo a aet yoem'eetume, ju'u, yuma'isi, Liojta betana lutu'uriata teuwaame. Ju'u, lutu'uriata jiba a' nokame. Ju'u, si'imeta juka' Liojta ju'unakteka'uta aet yeu sika'u.

¹⁵ Si'imeta juka' em bo'o jooria'uta nee a' ju'uneiyaa. Ju'uneane, nee betana weyemta, ka tokti em a' su'u tojilatuka'po, intok kia ka tokti si'imeku em aet jiapseka'po. Che'a tu'i ean, wepulsi jiba empo aet jiapseko, oo kia tokti em a' koptako.

¹⁶ Taa empo, ba'am sukaeka'a benasi maachi. Intok junuen, ka unnaa sebekai, intok kia ka unnaa tatakai juni'i, tenpo ne enchi yeu to'one.

¹⁷ Bwe'ituk empo, yu'in emo tomek ti jiia. Si'imeta tu'isi eu weye'eti jiia. Intok kaita'po emo jiokot ea'ati jiakai. Taa empo tua kaita'po alleewamta et ayu'upo ka ju'unea. Jiokot maisi'ee maachi. Intok empo, nee bichapo, tua kaitae emo ania machika intok kaitae emo a'anaa maachi. Intok ket ka bichamta bena si'ee maachi.

¹⁸ Junuen san ne enchi tejwaa, sawai tomita, tajipo tu'uteita em neu jinune' betchi'bo. Junuen lutula wee'po, nee betana weyemtat ka jiokot em eene' betchi'bo. Intok ket, tosai tajo'ota neu em jinune' betchi'bo, em a' tajo'otene' betchi'bo, intok ka ausu'lika em jiapsine' betchi'bo. Intok juka' puj jittoata neu a' jinune, pujpo em et a' yaaka, juchi em bitne' betchi'bo.

¹⁹ Inepo si'imem jume' in nake'um, am nok tejwaa. Intok tu'isi bem jiapsine' betchi'bo, ne jiokot emo am bittua. Junuen san beja, empo nee betana weyemtat jiapsine. Intok ka tu'ik betana emo temaine.

²⁰ Ake'em a' mammate. Inepo, karita bichapo weyeka, a' ponamta benasi ne maachi. Senuk intoko, nee jikkajaka, intok nee kibachako, junama'a ne tawane. Intok junama'a, itepo nau ji'ibwane.

²¹ Jume'e, ka tu'ik koba'ika, tu'isi yeu sajakame, yo'otaka in annee'po, nemak bem joonee'uta, ne ameu a' na'ikiane. Inepo'ik, ka tu'ik kobaka, intok achai Liojtamak, yo'otaka a' kateka'po in aamak yejteka'a benasia.

²² Ju'u a' mammatebaeme a' jikkajine, Liojta tu'u jiapsiwa betana, Krijtota sualemmeu teuwaawamta.

4

Teekau, Liojta a' yo'oriwa'u

¹ Iniet chukula intok, teekata au etapolaata benak ne bichak. Ju'u intoko jiawai, sisi'iwooki kusiata benakai, che'a bat ket neu nokaka'u, inen neu jiiak:

—A'abo ja'amu, intok iniat chukula, juka' yeu weenemta ne enchi a' ju'uneiyaatuane.

² Sep su, Liojta tu'u jiapsi betana aniwaka, ne ama aanen. Junaman teekau jikat intok, si'imem bepa yo'o nesawemta ama aet yeyesa'uta ne bichak, junama'a intok senu ama katekan.

³ Ju'u intoko junama'a yo'oweta yeyesa'po katekame, tetata jajpe' teamta, ujyoisi a'

machiaka'a benasi ket senu teta, kornaliina'
teame, ujyoisi a' machiaka'a benasi machiakan.
Intok aapo'ik kateka'po bepa, ko'oi, siari teta
ejmeraalla' teamta benaka weyekan.

⁴Junae ama yeyesa'u konila, juchi watem, senu
taka ama naikim, yo'owem ama jojoye'um ne
bichak. Junama'a yo'owem jojoye'po, senu taka
ama naikika ama jookan, tossassaalaik atteakai.
Intok sawai tomie ya'arim, kobat amet jo'arikai.

⁵Junae yo'o ya'arita kateka'a betana, be'oktiam
benaka yeu rejten. Jiawaim intok, yukuta
jimma'a benasia. Intok junae bichapo, woo
busani tachiriam beeten. Inime'e, Liojta, juka'
aapo'ik tu'u jiapsiwata, yuma'isi aet ayuka'uta a'
teuwaa.

⁶Ketchia, junae yo'ota kateka'abichapo, baweta
benaka, intok bikriota benak naj mamachik ne
bichak.

Junae kateka' nasuku intok ae konila,
ju'unakteim naikika ama jiapsaka, jak chukti
pupusekai ama aanen.

⁷Seenu, inime'e aman jiapsame betana, ouseita
benaekan. Ju'u intok iniat cha'aka weyeme,
iniamak wooi, beseota benaekan. Ju'u intok iniat
cha'aka weyeme, iniamak baji, inim yoem
pujbakamta benaekan. Ju'u intoko, iniat cha'aka
weyeme, iniamak naikikai, bwe'u juchajita
ne'e'ebenaekan.

⁸Juname'e naikika ama jiapsame, we'epulaka,
bubusanim masakan. Intok jak chukti
pupusekai. Juname'e intok, tukaariat naa buusti
ka yaateka: "Yo'orisi maachi, yo'orisi maachi,
yo'orisi maachi, Lios, ju'u si'ime utte'akame. Ju'u

che'a bat naataka weyeme, i'ani, intok chukula jiba yuu jiapsineeme”, ti jiakai.

⁹ Intok jume' junama'a jiapsame, junuen Liojta junama'a yo'otaka katekamta, juka' jiba yuu jiapsamta yo'orisi a' eiyaaka intok a' bai sae'ebeleki,

¹⁰ jume' senu taka ama naikika yo'owe, ae bichapo tonommea jajapte. Intok juka' jiba yuu jiapsamta, a' yo'ore. Intok sawai tomie ya'arim, kobat bem jo'arim, yo'o katekamta bichapo jojoo inen jiakai:

¹¹ Achai, intok itom Lios, empo tua au lutu'uriak, em yo'oriwaka em eiyaanaa'u.

Intok ju'u em yo'o nesawee'u.

Bwe'ituk empo si'imeta ju'unaktek.

Intok em junen ea' betchi'bo ju'unakteitaka aayuk.

5

Jume' ji'osia ji'ojteim intok ju'u Bwala

¹ Junak intoko, junama'a yo'oweta yeyesa'po katekamta, batatana a' mampo, ji'osia ji'ojteim, nat biijtim ne bichak. Juna'a, nau bicha amet ji'ojteitukan. Juname'e ji'osiam intok, woo busanisi suma'itukan.

² Intok senu ankelejta, ama butti utte'akamta ne bichak, kusisi nokaka inen nattemaemta:

—Jabesa tua au cha'aka, jume' ji'osia ji'ojteim etapo betchi'bo, intok ammea am suma'im buttaa betchi'bo —ti jiakai.

³ Taa kia teekapo intok inim bwiapo intok kia betuk juni'i, kaabe juname'e liprom am

etaponeeme aanen. Intok kia am bitneeme juni'i, kaabe ama yuuman.

⁴ Ne intok, tu'isi ne bwaanana. Bwe'ituk tua kaabe aanen, juname'e ji'ojteim etaponeeme. Kia juname'e am nokneeme intok am bitneeme juni'i, kaabe.

⁵ Junak san, jume' junama'a yo'otaka jokame betana, senu inen neu jiiak:

—Kat intoko bwaana. Bwe'ituk ju'u Juraa' teamtat yeu saka'ariam betana, seenu, ouseipo ta'eewame, ket, juka' che'a yo'o ya'ari, Labiituka'utat yeu simria, juna'a, juname'e ji'osiam a am etapo betchi'bo, intok jume' woo busanisi ammea suma'im, chukta betchi'bo, yo'olataka yeu simlaa —ti neu jiiak.

⁶ Junak intok san, jum, yo'ota yeyesa'po, intok jume' naikika ama jiapsame intok jume' junae konila, yo'otaka jokame nasuku, Bwalata ama weyekamta ne a' bichak. Juna'a, sejtul me'erita benaka juni'i. Woo busanim awakan. Intok woo busanim pusekai. Jume' intok, puusim, achai Liojta, juka' aapo'ik tu'u jiapsiwata yuma'isi aet ayuka, aniat yeu tajtia si'imekut naas a' bittualaa'uta, a' teuwaa.

⁷ Juna'a Bwala, jum jojoowaa'po, yo'otaka katekamtau sikaa, batatana mampono jume' liprom a' jipue'um nu'uka.

⁸ Junaka'a, jume' liprom a' nu'uko, jume' naikika jume' junama'a aneka jiapsame, intok jume' senu taka ama naikika yo'otaka ama joka'um, Bwalata bichapo tonommea japtak. Juname'e yo'owe, we'epulaka, aapam jipuen intok kopaalim ama toto'owa'um, sawai tomie

ya'arim, tapunim weiyaan. Inime'e intok, Liojta yoemiam, au bicha bem emo nokria'uta teuwaan.

⁹ Inime'e, bemela bwiikim bwiikan:

Empo au lutu'uriak, jume' liprom em am nu'uka
intok jume' nat bepa, ammea am suma'im,
am chukta betchi'bo.

Bwe'ituk empo jiokot ya'atuk, intok empo junuen
me'etuka ojbota wo'otakai.

Junae, achai Liojta itom yoemiane' betchi'bo itom
a' tu'u ya'ariak.

Si'ime yoemrata nasuku, ka nanau maisi machik
nokame, aniat yeu tajtia jiapsame betana
itom jinne'ula'e.

¹⁰ Intok empo, achai Liojta betana, tekilta itom a'
ya'ane' betchi'bo,

Itom yo'o ya'ari, intok yoemrata itom nokriane'
betchi'bo.

Intok itepo, Jesukrijtotamak inim yoemratau
yo'otune.

¹¹ Sep, junama'a ne naas bitchukai, juebena
ankelesim ne bichak intok bem jiawaita ne a'
jikkajak. Junama'a yo'ota katekamta konila intok
jume'e, naikika jiapsaka, jume' ama aneme intok
jume' senu taka ama naiki yo'owem konila
jokame, nape konila. Juname'e ankelesim ka a
na'ikiatu maisi juebenaekan.

¹² Intok juname'e, unnaa kusisi inen jiiian:

Ju'u Bwala, me'etukame, si'imek bepa
eiyaaatchisi maachik,

Intok a' nesaunee'u, suawa intok ju'u si'imeku a'
yuma'anee'u,

Intok ju'u, si'imem betana a' eiyaanaa'u,

Intok yo'oriwaka a' eiyaanaa'u, aapo'iku
lutu'uria,
ti jiiian.

¹³ Intok ketchia, si'imeta jiapsaka, Liojta
ju'unaktei ne jikkajak, teekapo jiapsame, inim
bwiapo intok inia bwiata betuk jiapsame, intok
jume' bawepo intok junama'a si'imeta anemta,
inen jiamene ne jikkajak:

Ju'u bem bwikrianaa'u, intok eiyaawaka bem
yo'orinaa'u, intok ju'u bem nesaunee'u,
Ju'u che'a yo'otaka katekamtau intok ju'u
Bwalatau, jiba yuu betchi'bo ameu
lutu'uriatune,

ti jiaikai.

¹⁴ Jume' naikika ama jiapsame:
—Junuentune —tim jiiian.

Jume' intoko, senu taka ama naikikai yo'otaka
ama jokame tonommea japtek, intok juka' jiba
yuu betchi'bo jiapsamta, a' yo'orek.

6

Jume' woo busanika, ji'osiam, ammea suma'im

¹ Junak intoko, juka' Bwalata ne bichak, ji'osia
ji'ojteim woo busanikai ammea am suma'im,
juka' wepu'ulaik bat a' chuktako. Intok jume'e,
naikika ama jiapsame betana, senuk kusisi,
yukuta ru'uti jia'a benasi:

—A'abo weye —ti jiamta ne jikkajak.

² Junak intok, kaba'ita, tossaalaik ne bichak.
Ju'u intok aet yes simeme, mampo, kuta wiko'ita
benak weiyaan. Kobat intok, sawai tomie
ya'aritaka aet yecha'awak. Juna'a intok, junuen

yo'olataka yeu siika. Intok junuen naa buusti, juchi wateku yo'obaekai.

³ Juka' Bwalata, inia mak woika, juchi juka' senuk, ammea am suma'im a' chuktako, juchi juka' senuk junama jiapsamta, inen jiamta ne jikkajak:

—A'abo weye —ti jiamta.

⁴ Junak intok, juchi senu kaba'i sikiika ama yeu siika. Ju'u intoko aet yes simeme, inim yanti eewaka jiapsinaamta, a' lu'uta betchi'bo, lutu'uriatuawak. Intok inim jiapsame yoemrata, emo am su'aa tuane' betchi'bo. Intok tebe kuchi'im intok makwak.

⁵ Juka' Bwalata, iniamak bajika, juchi juka' senuk, ammea am suma'im a' chuktako, juchi juka' senuk, junama jiapsame betana inen jiamta ne jikkajak:

—A'abo weye —ti jiamta.

Junak intok, juchi senu kaba'ita, chukuik ne a' bichak, ama yeu sikamta. Ju'u intoko aet yes simeme, sisi'iwookta, betteawata ae ju'uneiyaawa'uta, mampo weiyaan.

⁶ Intok jume'e, junama'a jiapsaka, aneme nasukun luula, senu jiawaita inen jiamta ne jikkajak:

—Wepul kiilo tiikota, woj mamni tosai tomim, intok sebaarata, baji kiilom, woj mamin tosai tomim beje'ewaine. Taa juka' ochokok, intok kia juka' pa'asi ba'awata juni'i, tu'isi a' suuane —ti jiiian.

⁷ Juka' Bwalata, juchi juka' senuk, inia mak naikika, ammea am suma'im a' chuktako, juchi

juka' seenuk junama junuen jiapsaka anemta,
inen jiamta ne jikkajak:

—A'abo weye —ti jiamta.

⁸ Junak intok, kaba'ita sia sawaik ne a' bichak.
Ju'u intok aet yes simeme, Kokkowamta joame, ti
teakan. Junaet cha'aka intok, kokkoarim ane'u a'
teuwaame, weyen. Inime'e, si'ime jume' inim
jiapsame, naikisia na'ikimteitaka, juname'e
betana wepu'ulaik lu'uta betchi'bo, utte'ata
mabetak. Junuen nassuawakai, intok tebaae
intok ko'okoae, intok jume' inim juyapo
juju'enaka, naikim wokekammea yee su'a
betchi'bo.

⁹ Juka' Bwalata, iniamak mamnika, juchi juka'
senuk, ammea am suma'im, a' chuktako, Liojta
yo'ori betchi'bo, mesa katekamta betukun,
jume'e, Liojta betana nok lutu'uriata bem
lutu'uriateka bem a' teuwaaka' betchi'bo
su'awakame ne ama bichak.

¹⁰ Intok inime'e, kusisi nokaka inen jiiak:

—Achai Lios, yo'o nesaweme, tu'ik ausu'lik
tu'ureka intok a' joame. Intok em teuwaaka'uta,
a' chuchupame, jakwoosa beja empo am ya'uraa
bittuane intok itom ameu jujutne, jume' bwiau
itom su'akame —ti jiiän.

¹¹ Junak intok, juname'e, tajo'ota tossaalaik
atteatuawak. Intok juname'e, juchi chuubaa bem
yum jo'ene' betchi'bo tejwaawakan. Jume'
amemak werim, Krijtota betana tekilta joame,
am yuma'u tajtia. Jume' ket bempo'im benasi
su'anaame.

¹² Juka' Bwalata, iniamak busanika, juchi juka'
senuk, ammea am suma'im a' chuktako, bwe'uusi

bwiata au yoamta ne bichak. Ju'u ta'a, tajo'ota, chukuik benasi taawak. Ju'u intoko meecha, si'ime, ojbota beansi taawak.

¹³ Jume' intok teekau chokim, bwiau ko'om yojtek. Chuna ouwota, jekae utte'akamtae, siarim a' taka yojteka'a benasia.

¹⁴ Ju'u teeka, bwe'u ji'osiata, au nat biijteka'a benasi, kaitatuk. Jume' intoko, kawim si'ime intok jum bawepo, ili bwiam yeu jokame, omot jootek.

¹⁵ Jume' intoko, inim bwiapo che'a yo'otaka, jume' reim teame, kau tesompo eusek. Intok junama'a kaupo bwere tetam nasuku. Jume'e, si'imekut yoemratau yo'o ja'abwaimmak, intok jume' totomekamemake, intok jume' watemmeu yo'o ya'arim, jume' jitat ju'uneaka utte'akame. Intok si'ime jume' tekokame, intok jume' ka tekokammak juni'i, junama eusek.

¹⁶ Juname'e intok, kawimmeu intok jume' bwere tetammeu inen jiaan:

—Itot ko'om watteka, intok itom essone, juka' che'a yo'otaka katekamta, ka itom a' bitne' betchi'bo, intok juka' Bwalata, ama butti jikot yee a' tawaanee'uta, ka itou a' yuma'ane' betchi'bo.

¹⁷ Bwe'ituk tua suum watchisi machika ju'u taewai yuma'asuk. Liojta aet yee jikot a' tawaanee'u. Junama'a intok kaabe, Liojta beje'eka a' yo'olataka ama yeu weene.

7

Ijra'el yoemratar yeu katriam betana, jume' machilaakame

¹ Iniat chukula intok, naiki ankelesim ne bichak, inim bwiapo, jume' naiki jeekam tenne'e betana ja'abwekame. Juname'e, naiki jume' jeeka junuen, bwiat intok kia bawet juni'i, intok kia jita juyat juni'i, ka am tennine' betchi'bo.

² Ket juchi senuk ankelejta ne a' bichak, ta'ata yeu we'e betana jikau weyemta. Intok juna'a, ju'u Lios, jiba yuu jiapsamta betana, yee ju'uneiyaana' betchi'bo, machilaata weiyaan. Ini'i ankeles intok, tu'isi utte'aka amet chaaek, naikika jume' ankelesim, bwiapo jiapsame intok bawepo jiapsame su'a betchi'bo utte'ata mabetlammeu, inen jiakai:

³ —Ka ameu suuane, jume' bwiapo jiapsammewi intok kia jume' bawepo jiapsammeu juni'i, intok kia jume' juyammeu juni'i. Jume'e, achai Liojta betana tekilta joame, machilaata bem ta'aanaa'uta, koba meje'eku kee itom amet a' yaako.

⁴ Ne intok, junuen jume' bem koba meje'eku machilaatuawakame, bem jaikiaka'uta ne a' jikkajak. Woo busan taka miilim ama naiki miil. Inime'e junuen, woj mamni ama woika, jume' Ijra'eltuka'uta yoemiam betana yeu katriam, we'epulaim be'ekatana, bem koba meje'eku machilaatuawakame.

⁵ Ju'u Juraa tuka'utat yeu katriam betana, woj mamni ama wooi miil, jume' koba meje'eku machilaatuawakame. Ju'u Ruben tuka'utat yeu katriam betana intok woj mamni ama wooi miil. Ju'u Gat tuka'utat yeu katriam betana intok woj mamni ama wooi miil.

⁶ Ju'u Aser tuka'utat yeu katriam betana intok

woj mamni ama wooi miil. Ju'u Naptali tuka'utat yeu katriam betana intok woj mamni ama wooi miil. Ju'u Manasej tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil.

⁷ Ju'u Simeon tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil. Ju'u Lebi tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil. Ju'u Isakar tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil.

⁸ Ju'u Sabulon tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil. Ju'u Jose tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil. Ju'u Benjamin tuka'utat yeu katriam betana intok, woj mamni ama wooi miil.

Ju'u bu'uura, tosaik ausu'lik atteakame

⁹ Iniat chukula ne, unnaa juebena yoemrata ne bichak. Si'ime ka nanau machika yoemrata intok ka nanau maisi machik nokame. Juname'e, ju'u che'a si'imem bepa yo'ota kateka'po, intok ju'u Bwalata bichapo ja'abwekame. Unnaa juebenaka, kaabe a am na'ikian. Intok juname'e ket, tojsassaalaik atteakan tako sawata intok ket nuk ja'abwekai.

¹⁰ Si'ime kusisi inen jian:
Ju'u yee jinne'uwame, itom achai Lios,
Che'a yo'otaka katekamta betana,
Intok ju'u Bwalata betana weye,
ti jiakai.

¹¹ Jume' ankelesim intok, si'ime, ju'u che'a yo'ota kateka'akonila ja'abwekan. Intok ket, yo'otaka ama jokame konila, intok ket, naikika, jume' ama jiapsaka aneme konila. Inime'e intok,

ju'u che'a yo'ota yeyesa'abichapo, tonommea
ja'abweka, bwiau tajti ko'om cha'aka, Liojta
yo'oren,

¹² inen jiaikai:

Inientune.

A' yo'oriwaka a' bwikrianaa'u, suawata a' jipue'u,
Intok itom a' bai sae'u alleaka au bicha
teuwaanaa'u,

Intok a' eiyaanaa'u, che'a a' yo'o nesaweka
utte'ata aet ayuka'u,

Juna'a, itom achai Liojtau lutu'uriatune, jiba yuu
betchi'bo.

Tua inientune.

¹³ Junak intok, yo'otaka jume' ama jokame
betana, senu neu nattemaek:

—Jabemsa inime'e, tojsassaalaik tajo'orekame,
intok jaku'ubosa yajilam —ti jiaikai.

¹⁴ Ne intok inen au jiiak:

—Achai, inimmet empo ju'unea, nee tejwaane.

Aapo intok, inen neu jiiak:

—Inime'e juname'em, wame'e, unnaa jikot
yee bittuawaka'po yeu sajakame. Jume'e,
Jesukrijtota, Bwalapo ta'eewamta, ame betchi'bo
kuuset a' ojbowata wo'otekamta, a' sualeka junae
Liojtamak emo tu'uteka intok ka tu'ik kaita ya'ari
benasi bem mabetrimentune'uta a' jajamekame.

¹⁵ Junae betchi'bo, achai Liojta yo'otaka a'
kateka'abichapo aane. Tukaariat naa buustia
junama'a te'opopo bem joo i'awa'uta joakai. Ju'u
intok, yo'otaka ama katekame, aapo, si'imeku
amemaktuka amet jekkaneeme tu benane.

¹⁶ Kaibu intok tebae intok kia ba'ae juni'i, jiokot emo bitne. Intok ju'u ta'a ka jiokot am joone. Intok kia tatariata juni'i, ka a' ine'ene.

¹⁷ Bwe'ituk ju'u Bwala, junama'a che'a yo'otaka katekamta mak aneme, aapo, bwalam suuamta benasi amemak annee. Intok jiba yuu jiapsi betchi'bo, ba'am am ji'ituane. Ju'u intok achai Lios, jakwoo juni'i ka intok bem jiokot eene' betchi'bo amemaktune.

8

Woo busanika ju'u machilaa, intok ju'u sawai tomie ya'ari kopaalim a' tattaawaa'um

¹ Juka' bwalata juchi juka' senuk, iniamak woo busanik, ammea am suma'im, a' chuktako, junaman teekau, chuubaa, kopala taawak.

² Junama lautipo jume' woo busan ankelesim, jiba Liojta bichapo ja'abwekame ne bichak. Juname'e, woo busan sisi'iwok kusiam makwak.

³ Chukula intok ket, juchi senu ankeles ama yepsak, sawai tomie ya'arita, kopaalim ama tattaawa'uta weiyaakai. Intok Liojta ama yo'ori betchi'bo, mesata bichapo kikte. Juna'a intok, kopaalim benam juebenam makwak. Junuen si'ime jume' Liojta yoemiam, aapo'iku bicha bem teuwa'u mak nau am kuuta' betchi'bo. Intok junama'a, che'a yo'ota yeyesa'abichapo, mesaa, sawai tomie ya'arita, Liojta ama yo'oriwa'po am joak.

⁴ Ju'u intok, kopaal bwichia, junae ankelejta mam betana, achai Liojta kateka'u jikau yuumak. Jume' Liojta yoemiam, aapo'iku bicha bem yee nokria'u mak weyekai.

⁵ Junak intok ju'u ankeles, juka'a, kopaalim ama tattaawa'uta nu'uka, junama'a mesapo, oubammea a' tapuniak. Intok junama'a, bwiapo ko'om a' jimmaak. Junak intok unnaa kusisi jiiak. Intok yukuta ru'uti jia'a benasia, intok yuku beektia. Ju'u intoko bwia au yoyoak.

Jume' sisi'iwook kusiam

⁶ Junak intok, jume' ankelesim, woo busanika, woo busanim sisi'iwook kusiam, am jiu tua betchi'bo ama yeu japtek.

⁷ Senuk, bat juname'e ankelesim betana, a' kusiawata jiu tua. Junak intok tejam bwiau yojtek. Intok ketchia ju'u taji, ojbo kuraika bwiau ko'om yojtituawak. Ka tua, taa batte nasuk aman, jum bwiapo ju'u ayukame beetek. Junae beekika ju'u juya intok ju'u basso siarika beetek ketchia.

⁸ Iniamak woika, juchi ju'u senu ankeles, a' kusiawata jiu tua. Junak intok, senu bwe'u kauta benakai, beeteka baweu ko'om jimmaatuk. Ju'u baawe intok, ka tua, taa batte nasuk aman, ojbota benasi taawak.

⁹ Intok ka tua, batte nasuk aman, si'ime ju'u bawepo jiapsame kokkok. Jume' intok ama bwere kari bebenam kanoam, ket jiba junae beekika ama mojaktek.

¹⁰ Iniamak bajika, juchi ju'u senu ankeles a' kusiawata jiu tua. Junak intok, choki, unnaa bwe'uuka, teeka betana ko'om wechek. Tachiriata beete'e benasia. Ka tua, taa batte nasuk aman batwem intok jume' senne'ekam amet ko'om wecheka.

¹¹ Juna'a choki intok, Ajenjo' tean a' chibueka' betchi'bo. Ka tua, taa batte nasuk aman, jume'

ba'am ju'u chokita betchi'bo chibusi aayuk.
 Juebenaka intok juname'e ba'ammea kokkok.
 Bwe'ituk juname'e chibusi ayukai.

¹² Iniamak naikika, juchi ju'u senu ankeles a' kusiawata jiutuak. Junak intok, ka tua taa batte nasuk aman, ju'u ta'a, ju'u meecha intok jume' chokim nasontuk. Junuen san, juname'e si'ime, ka machisi taawak. Intok junuen, ka tua taa batte nasuk aman, juname'e taewaimmet intok tukaariammet, kaita tachiriatuk.

¹³ Intok ket sepia, bwe'u juchajita benaka, senu ankelejta ne a' bichak intok a' jikkajak, mekka betana, teekapo nasuk luula ne'eeka. Intok tu'isi kusisi chaaemta:

—Tua jiokot ameu yeu weene, jume' bwiau jiapsammewi. Juchi wate jume' baji ankelesim, kusiam bem jiutuane'e'um betchi'bo —ti jiakai.

9

¹ Iniamak mamnika, juchi ju'u senu ankeles a' kusiawata jiutuak. Ne intok, teeka betana, chokita bwiau ko'om wechiata ne a' bichak. Juna'a choki intok, ankelejtakai, mekka ko'om wojo'oriata a' etapo betchi'bo, lutu'uriakai.

² Juna'a sep su, junaka'a ko'om wojo'oriata, a' etapok. Bwe'u bwichia intok junama yeu kiktek. Unnaa bwe'uuka, tajipo jitaattaawa'abenaku. Ju'u bwichia intok, junama'a wojo'oriapo yeu sikame, ta'ata ka machisi tawaak. Intok juka' jekata juni'i.

³ Junama'a bwichiapo intok, bwere waka wo'ochim benaka ama yeu sajak. Inim bwiapo

si'imekut ne'ekai. Jume' waka wo'ochim intok ket, utte'akan, inim, jume' machilim benasia.

⁴ Juname'e, bwiapo juyata oo basota siulata intok kia jita' ouwota juni'i, intok kia jume' bwere juyam, ka bem nasontene' betchi'bo tejwaatuk. Alla juka' yoemrata, koba meje'eku, achai Liojta betana machilaata ka a' jipueme jiba tejwaawak.

⁵ Taa juname'e, juka' yoemrata ka bem a' su'ane' betchi'bo au bittuawak. Ala, mamni mechammeu tajtia, ko'okosi bem am joone' betchi'bo jiba. Juname'e intok, yee jujjako, machilta senuk a' jujjaka'a benasia ko'okoekan.

⁶ Juname'e taewaimmetchi, ju'u yoemra kokopeene. Taa ka kokkone. Intok junuen kokopeaka juni'i, kokkowame kaita tune.

⁷ Juname'e wo'ochim, kaba'im nassuawa'u bicha kateme bebenaekan. Bem kobammet, sawai tomie ya'arita bebenam amet jo'ariakan. Intok yoem pujbakame benaekan.

⁸ Jamutta tettebem a' choneka'a benasia, chonekan. Intok jume'e, bem tamim, ousei tamim bebenaekan.

⁹ Juname'e, si'ime bem takaa, sisi'iwookie bem emo ania benasia machiakan. Ju'u intok, juname'e masam jiawai, juebena kaba'i kaarom, nassuawa'u bicha tenne'e benasi jiaan.

¹⁰ Jume' bem bwasiyam, machil bwasia benaekan. Junaen wichakai. Intok juname'e, mamni mechammeu tajtia yoemrata bem ko'okosi joone' betchi'bo, bem bwasiampo utte'akan.

¹¹ Juname'e wo'ochim, ameu yo'ota jipuen,

bwiapo ko'om wojo'oriapo ankeles. Ini'i ankeles, ebreo nokpo Abbaron tean. Rieeko nokpo intok, Apolyon tea, ju'u jita lu'u lu'utame, ti teuwa.

¹² Wepulaka jaibu simsuk ju'u ama butti jikot emo bitwame. Taa ketuni juchi woika be'ee.

¹³ Iniamak busanika, juchi ju'u senu ankeles, a' kusiawata jituak. Junak intok jiawaita ne jikkajak, achai Liojta bichapo, mesa sawai tomie ya'arita betana yeu weyemta.

¹⁴ Juna'a jiawai intok, juchi inia mak busanika, ju'u ankelejtaw, ju'u sisi'iwook kusiata jipuemtawi inen jiiak:

—Naikika, jume' ankelesim su'u tojine, jume'e, bwe'u batwee Eupraatej tea'anaapo suma'im —ti jiiak.

¹⁵ Junuen jume' naiki ankelesim su'u tojituk, ka tua, taa batte nasuk aman, yoemrata a' su'a betchi'bo. Bwe'ituk inime'e, jiba junama lauti betchi'bo intok junae taewaita intok junae mechata intok junae wasuktiata betchi'bo yeu pu'arimtukan.

¹⁶ Juname'e betana jume' sontaom kakaba'ekame, bem jaikiaka'uta ne a' jikkajak. Juname'e intok, wooi sien miiyon tukan.

¹⁷ Junuen san ne, juname'e kaba'im am bittuawak tenkupo benasia. Jume' intok amet kateme, tawit, sisi'iwookie emo pattalamtukan, sikiisia, teweesia intok sawaisi yoka'immea. Jume' intoko bem kaba'im, ouseim benam kokobakan. Intok inime'e, bem tenpo, taji, bwichia intok asupreta beete'e benasi yeu weaman.

¹⁸ Ka tua, taa batte nasuk aman, ju'u yoemra iniae baji weemtae kokkok. Kaba'im betana tenpo yeu weyemtae. Tajie, bwichiae, intok asupretae.

¹⁹ Bwe'ituk juname'e kaba'im, tenpo intok bwasiapo junuen utte'akan. Bwe'ituk juname'e, bem bwasiam, bakotchim bebenaekan, kokobakai. Intok junammea yee ko'okosi jooan.

²⁰ Taa ju'u wate yoemra, tawakame, jume' inime'e bajika jiokot yee joammea ka kokokame, ka tu'ik bem bo'o jooria'u betana, ka a' su'u tojak. Intok kia jume' ka tu'i jiapsim juni'i, jiba am yo'orekai. Intok kia jume' ka lutu'uriapo liosim yo'oriwame, sawai tomie oo tosai tomie oo sisi'iwookie, intok tetae intok kia kutae ya'arim, ka bichame intok ka jikkajame intok kia ka rejteme juni'i, jiba am yo'orekai.

²¹ Intok kia bem yee su'anee'u betana juni'i, ka emo temaek. Intok kia yee sibowamta betana, intok jaamuchim, ka am jujubeka, bem amemak emo tu'uree'uta, intok kia juka' bem jita e'etbwa'u betana juni'i, ka a' su'u tojak.

10

Ju'u ankel, jume' ili liprom jipueme

¹ Junak intoko, juchi senu ankelejta, tu'isi utte'akamta, teeka betana, namupo ko'om weyemta ne bichak. Intok a' kobawa bepa, teweika, sawaika intok sikiika, ko'oi, ae bepa jipuen. A' pujbawa intok, ta'ata benasi tachiriakan. Jume' intok, a' wokiwam, taji buaktiam ja'abweka'a benaekan.

² A' mampo, ili ji'osiam etapoim jipuen. Intok batatana a' wokimmea, bawepo weyekan. Miko'otana intok bwiapo woekan.

³ Junak intok, utte'aka chaaek, ouseita a' jijia'a benasia. Junaka'a intoko junuen a' jijiako, woo busanika yuku jimaarim benaka, bem teuwaari jikkajituk.

⁴ Woo busanika juname'e jiusuko, junaka'a bem teuwaa'uta ne a' ji'ojtebaen, taa teeka betana jiawaita inen neu jiamta ne a' jikkajak:

—Juname'e woo busanika junuen kusisi jiakame teuwaaka'uta, empola a' ju'uneiyaane. Intok ka a' ji'ojtene —ti jiiak.

⁵ Chukula ket ju'u ankeles, baweta bepa intok bwiata bepa weyeka, in bichaka'u, batatana teekau jikau mamtek.

⁶ Intok juka' jiba yuu jiapsamta, juka' teekata, bwiata intok juka' baweta, intok si'imeta waka'a junama'a ayukamta ju'unaktemta, a' teuwaaka a' lutu'uriatekai:

—Kaita intoko bo'o bitwame tune —ti jiakai—.

⁷ Bwe'ituk juka' taewaita yumako, junak iniamak woo busanika, juka' ankelejta sisi'iwook kusiata a' jiuatua taiteko, junak juka' achai Liojta, aapo'ik jiba ju'uneiyaaka yeu weenemta, jaibu a' yuma'asuka'uta ju'uneiyaanaa. Aapo'ik jiba inia betana jaibu jume' aapo'ik yeu pu'arim chukula yeu weenemta teteuwaame, bempo'im a' ju'uneiyaatuariaka'a benasia.

⁸ Ju'u jiawai, che'a bat in jikkajaka'u, ju'u teeka betana weyeme, juchi wee'po neu nokaka, intok inen neu jiiak:

—Noolia, ju'u ankeles, baweta bepa, intok bwia^{po} weyekamtau sikaa, intok jume' ili ji'osiam etapoim, mampo a' jipue'um, am nu'une —ti neu jia^{kai}.

⁹ Ne^{jo} intoko junae ankele^{jt}au ne siika, jume' ili ji'osia ji'o^jteim intok ne au a'awak. Junak intok aapo inen neu jia^k:

—Jiba, am nu'ee, am bwa'ane —ti neu jia^k—, em tenpo mumu ba'awam benasi kakane, taa am bwa'asuko, chukula chibusi aune —ti jia^k.

¹⁰ Junak intoko, jume' ji'osiam, ju'u ankele^{jt}a mampo ne am nu'uka. Juname'e intok ne am bwa'aka. Intok in tenpo kakaekan. Taa chukula nee am bwa'asuko, chibusi aayuk.

¹¹ Sep ket inen neu jiuwak:

—Utte'a, juchi em a' teuwaane'po juka' achai Liojta si'ime, ka nanau machi yoemrata betana intok ka nanau maisi machik nokame betana intok jume' che'a yo'o ya'arim betana, juka' a' teuwa^a'uta.

11

Jume'e, woika, Liojta betana bittuarim

¹ Junak intok, bakata benak nee makwak, jita^a ae tammachiawa'u benak. Intok inen neu jiuwa^k:

—Kikteka, sikaa, intok achai Liojta te'opota a' jai beetchiaka'uta intok juka'a, Liojta ama yo'oriwa'uta, mesata, jai beetchiaka'uta a' ju'uneiyaane. Intok jume' junama'a aneka, Liojta yo'oreme am na'ikiane.

² Taa junama'a te'opopo pa'aria tana tebata mayoata, ka a' tamachiane. Bwe'ituk juna'a,

jume' ka inim jomemmeu su'u tojiri.
 Juname'esau, woi taka intok ama wooi
 mechammeu tajtia, Liojta bwe'u jo'ara' tea'po,
 bempo, bem ea'uta joaka ama anne.

³ Inepo intoko —ti jiia ju'u achai Lios—, wooim
 jume' nee betana nokneeme, ne aman bittuane.
 Juname'e intok, miil intok ama wooi sientu, intok
 ama baji taka taewaimmeu tajtia ama annee,
 chuchukuik atteakai.

⁴ Inime'e woika Liojta betana yeteu nokneeme,
 juname'em, wame'e wooi oliibo ouwom
 teuwa'u, intok jume' woika kanteelam ama
 jaja'abwawa'um, achai Lios, bwiata
 ju'unaktekamta bichapo ja'abwaim.

⁵ Senuk, inimmeu a' suabaa, bempo, tenpo
 tajita yeu rejtitua. Jume' am beje'eka aneme, tokti
 am tattaa. Intok junuen mukne, jabetaka juni'i,
 am beje'eka aneme.

⁶ Inime'e, Liojta betana kateme, junuen utte'ak,
 juka' teekata, bem a' cha'atutuaka, junuen ka
 yukne' betchi'bo, jume' taewaimmet, achai Liojta
 betana bem yeteu noksu'utajtia. Intok ket utte'ak,
 jume' ba'am, ojbota benasi bem am ya'ane'
 betchi'bo. Intok jume' inim bwiapo jiapsame,
 jiokot bem emo am bittuane' betchi'bo, jita'e juni'i
 ko'okoata bem joa'ue, jaikisi bem
 aubae'ebeekisia.

⁷ Taa juname'e, juka' bem tekilta am
 chupa'asuko, ju'u bwia wojo'oku, mekka ko'om
 betana, majjaiwatchika jita ama yeu weeneeme,
 amemak nassuane, am kobaka intok am su'ane.

⁸ Juname'e, jume' bem takaam, jum bwe'u
 jo'arapo naj katwa'apo su'u tojinaa. Juka'a, itom

achai, kuuset a' poponwaka'po. Ini'i inika'a teuwaabaawa'po, bwe'u jo'ara Sorooma, intok ket bwiaraa Ejipto' tea.

⁹ Intok baji taewaim intok ama nasuk taewaita yuma'u tajtia, si'imekut betana, ju'u ka nanau machi yoemra, intok ta'abwik nokame, juname'e su'awakame, bem takaam ama bitne. Intok juname'e, kaabem am ma'aa i'ane.

¹⁰ Inim bwiapo jume' jiapsame, alleene, juname'e kokkoka' betchi'bo. Intok junuen, tua alleakai, bempo naas jita emo mimikne. Bwe'ituk juname'e wooi o'owim, achai Liojta betana yeteu noka'um, ame betchi'bo jiokot emo bitwame tukan.

¹¹ Taa chukula, jume' baji taewaim intok ama nasuk taewaita simsuko, ju'u Lios juchi am jiapsituak. Juname'e intok juchi jootek. Intok si'ime jume' am bichakame, tu'isi womtek.

¹² Sep ketchia, juname'e woika, Liojta betana yeteu nokame, teeka betana jiawaita utte'akamta jikkajak:

—A'abo em jikau ja'amu —ti ameu jiamta.

Juname'e intok, namupo teekau sajak. Jume' intok am beje'eka aneme am bichak.

¹³ Junama'a lautipo, bwia tu'isi au yoyoak. Intok rebbeika, juna'a bwe'u jo'araa, ko'om wechek. Intok woo busan miiltaka, junaka'a au yoyoa'po kokkok. Intoko ju'u wate yoemra, ka kokokame, ama butti majjaekai, Liojta, teekau katekamta yo'orek.

¹⁴ Jaibu woika, jume' amet tua jiokot emo bitwame saka'asuk. Taa ket, inia mak bajika, jiokot emo bitnaame lauti yuma'ane.

Woo busanika ju'u sisi'iwook kusia

¹⁵ Iniamak woo busanika, juchi ju'u senu ankeles, a' kusiawata jiutuak. Junak intok, teekau jiawaim, tua utte'aka jikkajituk:

Inim bwiapo, si'ime jume' ya'uraam, itom achai Liojtau intok ju'u Krijto, a' yoemiabeu emo su'u tojila.

Aapo intok, jiba yuu wasuktiammeu tajtia nesaune,

ti jiame.

¹⁶ Junak intoko, jume' senu taka ama naikika, yo'otaka, achai Liojta bichapo ket jum yo'owem jojoye'po jokame, tonommea ja'abweka, bwiau tajtia ko'om pujbaka intok junuen Liojta yo'orekai,

¹⁷ inen jiaikai:

Enchi te bai sae, achai Lios, si'ime utte'akame.

Empo i'an jiapsame, bat naataakai juni'i.

Bwe'ituk empo a' mabetla, si'imem bepa em yo'otunee'uta.

Intok empo jaibu nesawe,

ti jiaikai.

¹⁸ Jume' ka nanau machika yoemram, ka alleaka, omtemme.

Taa yuma'asuk ju'u taewai, em aet yee jikot emo bittuane'e'u.

Intok ketchia ju'u taewai, jume' kokkoarim em am ya'uraa bittuane'e'u.

Intok empo, jume' ee betana yeu pu'arim, yeteu noktuawame, intok jume' wepulsi eu emo su'u tojilame,

Intok jume'e, enchi yo'ori ta'aaka jiapsame, empo, juka' ameu tu'ik am bittuane.

Kia jume' che'a eiyaawame oo kia jume' ka
eiyaawame juni'i.

Intok ket, inim bwiapo, jume' si'imeta lu'utame,
em am lu'utanee'u.

¹⁹ Junak intok, teekau, ju'u achai Liojta te'opo
etapowak. Junama'a wajiwa intok, aapo'ik
bemela lutu'uria a' ya'ariwa, ju'u kaaja, sawai
tomie ya'ari a' teuwaame, ama bittuk. Yuku
be'oktiam intok yeu machiak. Intok jiaawaim,
kusisi yuku ru'uti jia'a benasi jiakai. Bwia intok
tu'isi au yooan. Intok tua utte'aka tejam yukuk.

12

Ju'u jamut intok ju'u woo busanim kobakame

¹ Junak intok, teekau, machilaa yeu machiak.
Senu jamut, ta'ata benasi beojkok tajo'orekai.
Ju'u intok meecha, a' wokim betuk katekan. Intok
woj mamni ama wooi chokekamta sawai tomie
ya'arita, kobat aet yecha'ikai.

² Ini'i jamut abe yeu kikten. Intok
wantiriammea tu'isi chaaen. Bwe'ituk
ba'asoabaekai, jikot au bichan.

³ Junama'a lauti, juchi senu machilaa, teekapo
yeu machiak. Jitaa jiapsaka, unnaa bwe'uuka,
sikiika, woo busanim kobakai. Intok woj
mammim awakai. Intok we'epul a' kobammet,
jitae ya'arim aet jo'ariakan.

⁴ Ini'i, a' bwasiae, jume' chokim teekapo
aokame, ka tua, taa batte nasuk aman am
biaktaka, bwiau ko'om am beebak. Junak intok
ini'i, woo busanim kobakame, ju'u jamut, yeu
kiktebaemta bichapo kikte, junae uusi, yeu a'
tomteko, sep a' bwa'abaekai.

⁵ Ju'u jamut intok, o'outa asoak. Ini'i san, sisi'iwook baarata jipueka, che'a bepa yo'o ya'uraataka, si'ime ka nanau machi yoemratau yo'otuneekai. Sep intok juna'a, juka' a' asoawata u'aawak. Intok ini'i, achai Liojta aapo'ik che'a yo'otaka a' kateka'u tojituk.

⁶ Ju'u jamut intok, bamseka, bweka pa'ariau bicha yeu siika, jumun, achai Liojta jaibu a' yebij i'a'awi. Junuen junama'a a' ji'ibwatuana' betchi'bo, senu miil ama woi sientu intok ama baji taka taewaimmeu tajtia.

⁷ Chukula intok ket, teekapo nassuawame ama yeu siika. Junama'a ju'u ankelesimmeu yo'owe, Mikel teame, intok jume' aamak eame ankelesim, juka' sikiika woo busanim kobakamta beje'eka nassuak. Ju'u intok, woo busanim kobakame intok jume' aamak eame ankelesim, ket nassuak.

⁸ Taa inime'e ka yo'oka yeu sajak. Teekau intok, kaita intok lutu'uria ame betchi'bo aukan.

⁹ Junuen san beja, juna'a sikiika, woo busanim kobakame, junama'a yeu bepwak. Tua che'a bat naatakai wa'a au bakot yaakame, ju'u yee bai tatta'aame, intok bebeje'eri, ju'u ka tu'ikut yee nana'atejome. Ini'i intok jume' aamak eame ket bwiau ko'om wo'otawak.

¹⁰ Junak intok, teekau, jiwaaita utte'aka inen jiamta ne jikkajak:

—Ju'u taewai aet yee jinne'unaa'u jaibu yuma'asuk, aapo'ik betana utte'awa intok juka' itom Lios, yo'otaka a' nesauneo. Intok a' yoemiawata, Krijtota, che'a a' nesauneo. Bwe'ituk ju'u, jume' Krijtopo itomak werim, ka tu'ikut am nana'atejome yeu beepri. Ju'u, taewait

intok tukaariat naa buustia itom achai Liojtau am nana'atejoo'u.

¹¹ Jume'e, Krijtopo ito mak werim a' koba'i, Bwalata me'ewakamta bem sualeka' betchi'bo. Intok achai Liojta betana juka' nok lutu'riata bem a' lutu'uria ya'ari betchi'bo. Bwe'ituk su'anaaka juni'i, ka emo beutiak.

¹² Junuen san eme'e teekau jiapsame, tua alleene. Taa tua jiokot machine, jume' inim bwiapo intok jume' bawepo jiapsame betchi'bo. Bwe'ituk ju'u bebeje'eri, tu'isi o'omtilatakai emou ko'om yebijlaa. Bwe'ituk ju'unea a' bwijnaa'uta, abe a' yuma'apo.

¹³ Ju'u, sikiika woo busanim kobakame intok, ju'uneakai, bwiau ko'om a' jimmaatuka'po, ju'u jamut, o'outa asoakamtau sua taitek.

¹⁴ Taa juna'a jamut, bwe'u juchaji masam benam makwak, junuen, a' yebijnee'u, bweka pa'ariau bicha a' ni'ine' betchi'bo. Mekkaa, ka junae bebeje'erita be'emu. Jumun a' ji'ibwatuana'awi, baji wasuktiam intok ama nasuk wasuktiammeu tajtia.

¹⁵ Ju'u, che'a bat naataka au bakot yaakame, a' tenpo, ba'am yeu simtuak, junuen batweta ya'abaekai, junaka'a jamutta a' nuk simne' betchi'bo.

¹⁶ Taa ju'u bwia, juka' jamutta aniak. Bwe'ituk juna'a bwia, juka' bebeje'erita, tenpo ba'ata yeu simtuaka'uta, a' nu'uka.

¹⁷ Iniamak san ju'u sikiika woo busanim kobakame, tu'isi o'omtek junaka'a jamutta beje'ekai. Junak intok sikaa, junae jamuttat yeu katriam tawalammak nassuabaekai. Jume' achai

Liojta betana nesaurim nok jikkajame. Intok jume'e, juka' lutu'uriata ka koptame, Jesukrijtota betana lutu'uriateita.

13

Wooika, jume' jita naikim wokekame

¹ Bawe mayoat kikteka, ne intok junama'a bawepo ba'apo betana jita, jikau weyemta ne bichak. Woo busanim kobaka, intok woj mamnim awakamta. Intok we'epul a' awammet, jita, sawai tomie ya'arim aet jo'ariakan. A' kobawammet intok, Liojta beje'eka jaana nokame aet ji'ojteitukan.

² Ini'i jita, naikim wokekamta in bichaka'u, ju'u yookota benaekan. Jooso' teamta benam intok wokekan. Intok ouseita benak tenekai. Ju'u intok, sikiika, woo busanim kobakame, junaka'a, aapo'ik betana utte'ata intok si'imem bepa yo'otaka a' nesaunee'uta aet autuak.

³ Junae jita, naikim wokekamta, wepul a' koba, muk maisi ko'okosi ya'atukan. Taa jum, muk maisi ko'okosi a' aula'po, tu'ireak. Intok si'ime aniat, ju'u yoemra a' suum'eiyaaka intok junau emo su'u tojak a' yoem'eiyaakai.

⁴ Intok juka' sikiika, woo busanim kobakamta, inime'e a' yo'orek. Bwe'ituk, aapo'ik juka' naikim wokekamta, utte'ata aet autuaka' betchi'bo. Intok juka' naikim wokekamta, ket bempo a' yo'orek, inen jiakai:

—Kaabe ale benaka machika aane. Intok kaabe a' beje'eka nassuane —ti jiakai.

⁵ Ketchia, ini'i naikim wokekame, suawakamta a' teuwa a' betchi'bo, ujyoik intok Liojta beje'eka,

jaana a' nokne' betchi'bo suawata aet autuak.
Intok woi taka intok ama wooi mechammeu
tajtia a' yo'otaka a' nesaune' betchi'bo
lutu'uriakan.

⁶ Intok tua junuen aayuk, Liojta beje'eka, jaana
nookak. Intok ka a' yo'otuka'a benasia, ka a'
yo'orek. Liojta te'opowata intok kia jume' teekau
jiapsame juni'i, ka yo'orek.

⁷ Intok ketchia, jume' achai Liojta yoemiam
beje'eka a' nassuatuawak, juname'e a' koba'u
tajtia. Intok si'ime aniat ka nanau machi yoemra,
ka nanau machik nokammeu, ameu a' yo'otune'
betchi'bo au lutu'uriatuawak.

⁸ Junaka'a naikim wokekamta, si'ime jume'
inim bwiapo jiapsame, a' yo'orek. Jume'e, bem
team, Bwalata ji'osiam, jiba yuu betchi'bo
jiapsineeme ji'ojteimpo, ka ama ji'ojteim. Ju'u kee
aniata ju'unaktewao naateka, a' me'etune'e
betchi'bo yeu pu'awakame.

⁹ Ju'u a' mammatebaeme a' jikkajine.

¹⁰ Jume'e, watem eta' betchi'bo, am bwiseka am
utte'a jooriame,

Ket bempo jiba junaen ya'anaa.

Intok wame'e, tebe kuchi'immea yee su'arime,

Ket bempo jiba junaen ya'anaa.

Inia betchi'bo san, jume' Liojta yoemiam,
utte'a, yo'owe Jesukrijtotat eaka, a bem bo'o
bitne'po.

¹¹ Chukula ket ne juchi seenuk, naikim
wokekamta bichak, bwiapo yeeu, jikau weyemta.
Ini'i, bwalata benam wooim awakan. Taa ini'i,
ju'u sikiika, woo busanim kobakamta benasi
nookan.

¹² Intok ini'i, che'a bat naikim wokekamta, bawepo yeu sikamta benasi, yo'o nesaweka, junae mak aane, intok aamak eakai. Ini'i intok, inim bwiapo, si'ime jiapsame, juka' ba'apo, che'a bat yeu sikamta am yo'orituan, juka' kobat muk maisi ko'okosi aulataka tu'irekamta.

¹³ Ketchia, ini'i, machilaata, ka a jootu maisi machik jooan. Tajita juni'i, teeka betana ko'om weantuakai, ju'u yoemrata bichapo.

¹⁴ Intok ini'i, machilaae, junae che'a bat yeu sikamta mak aneka, a' jootuawa'ue, junuen jume' inim jiapsame am bai ta'aak. Intok junamet nesawek, ju'u muk maisi ko'okosi ya'aritaka, ka mukukamta benak, jita'e bem a' ya'ane' betchi'bo.

¹⁵ Ju'u intok, naikim wokeka, chukula yeu sikame, utte'atuawak, juka' bat yeu sikamta benak, ya'arita, jiapsiwamta aet autua' betchi'bo. Junuen, junaka'a ya'arita a' nokne' betchi'bo. Intok si'ime jume' ka a' yo'oreme, am su'a tebo betchi'bo.

¹⁶ Intok ketchia, si'imem, jume' eiyaawame intok jume' ka eiyaawame juni'i, totomekame intok kaita jipueme juni'i, intok jume' tekokame, intok kia jume' ka tekokame juni'i, batatana mampo oo koba meje'eku, bem ae ju'uneiyaatunee'uta, machilaata amet a' ya'a tebok.

¹⁷ Intok kaabe a jita jinunee oo a jita nenkinee juni'i, ju'u naikim wokekamta betana machilaata ka aet ya'aritakai, oo junae naikim wokekamta team oo junae team jume' nuumerom.

¹⁸ Iniat ju'unee betchi'bo koba suawata waata. Ju'u intoko suawaka ju'uneame, juka' naikim

wokekamta a' team ju'uneiyaa betchi'bo tu'isi a' bichaka, numerompo am jariune. Bwe'ituk juna'a numero, jiba inim bwiapo jiapsamta teuwaa. Ju'u numero intok, busan siento ama baji taka ama busani juna'a.

14

Jume' woo busan taka miil intok ama naiki miil taka, bwikame

¹ Chukula intok ket, juka' Bwalata, kawi Sion tea'po jikat weyekamta ne bichak. Inia mak intok, woo busan taka miil intok ama naiki miil taka, waate aamak ja'abwekan. Inime'e, Bwalata intok a' achai Liojta team, koba meje'eku amet ji'ojteim tukan.

² Junama'a lautipo, sep, jiiwaita teeka betana weyemta ne a' jikkajak. Juna'a, jiiwai, bawe ba'a biaktiam mayoau yumaka, kusisi am jia'a benasi jiiian. Intok yukuta, utte'aka, binwa kusisi a' jia'a benasia. Watem juebenam, bem aapam jiiutua'a benasia.

³ Juname'e intok, bemela bwiikim bwiikan. Liojta che'a yo'otaka a' kateka'abichapo. Intok naikika, jume' ama jiapsame bichapo. Intok jume' yo'otaka ama jokame bichapo. Juname'e bwiikim, kaabe a am suawa'un. Ala jume' woo busan taka miil intok ama naiki miiltaka, jume' inim jiapsame betana jinne'uwakame jiba.

⁴ Inime'e juname'e, jume' ka jaamuchimmak emo tu'urisukame. Bwe'ituk bempo Liojta betchi'bo jiba jiapsa. Intok juka' Bwalata, ka a' koptaka, jakun a' aneo juni'i, aamak rejte. Inime'e, achai Liojta intok ju'u Bwalata betchi'bo,

inim yoemrata betana jinne'urimtuk, jume'e, che'a bat kateka a' mikwaka'um benasia.

⁵ Aa noki'ichia tua kaita amet teuwak. Bwe'ituk inime'e, Liojta yo'otaka a' kateka'abichapo, ka tu'uwata kaita ya'arika aane.

Baji, jume' ankelesim teuwaaka'u

⁶ Junak intok, juchi senuk ankelejta, teekapo nasuk luula ne'emta ne bichak. Ini'i, Jesukrijtota betana nok lutu'uriata intok weiyaan, tu'ik intok jiba betchi'bo tunemta. Junuen jume' bwiapo jiapsammeu, si'ime ju'u ka nanau machi yoemratau, intok ka nanau maisi nokammeu a' teuwaabetchi'bo.

⁷ Intok unnaa kusisi inen jiaan:

—Achai Liojta eme'e ee majjaune, intok au bicha enchim a' yo'oree'uta, a' teuwaane. Bwe'ituk yuma'asuk ju'u taewai, aapo'ik yee aet ya'uraa bittuane'u. Eme'e juka' teekata intok juka' bwiata intok baweta intok jume' senne'ekam yaakamta a' yo'orine.

⁸ Iniet cha'akai intok, inia mak woika, juchi senu ankeles yepsak inen jiaikai:

—Jaibu wetchuk, jaibu wetchuk ju'u bwe'u jo'ara Babiloonia, inim tu'isi eiyaawame. Bwe'ituk junama'a si'imeta juka' ka nanau machi yoemrata, tiusi ama butti ka tu'ikue a' nayyotek.

⁹ Sep ket, junaet cha'aka iniamak bajika, juchi senu ankelej yepsak, intok unnaa kusisi nokaka inen jiaikai:

—Jabetaka juni'i, juka' naikim wokekamta intok kia juka' ale benasi ya'arita juni'i, a' yo'oreko, intok inia betana koba meje'eku oo a' mampo juka' machilaata aet ya'a teboko,

¹⁰ ini'i ket, achai Liojta betana, tua ka tu'ika jiokot maachik bitne, aapo'ik Liojta betana juka' tua ka a' allea'uta. Intok junuen, ka jiokoliwaka taji'asupreka'po, jiokot au bitne, Liojta ankelesim intok ju'u Bwalata bichapo.

¹¹ Ju'u bwichia, juname'e, jiokot emo bicha'po, jiba yuu betchi'bo ama jikau weene. Intok taewait intok kia tukaariat juni'i, kaita yum jo'eriatune, jume'e, juka' naikim wokekamta intok kia juka' ale benasi ya'arita juni'i, a' yo'oreme, oo kia junae betana juka' machilaata mabetakame betchi'bo.

¹² Inia betchi'bo san jume' Liojta yoemiam intok jume' Liojta betana nesaurim bo'o jooriaka jiapsame, intok Jesukrijtota, ka koptaka a' sualeme, utte'a, bettek ameu yuma' nasuk, jiba a bem bo'o bitne'po.

¹³ Junak intoko, teeka betana jiawaita weyeka intok inen neu jiamta nee jikkajak:

—Inika'a ji'ojtenee ti neu jiiak: “Inim bichau bicha, tua alleenee jume'e, yo'owe Jesukrijtota sualeka kokoneeme.” Jeewi ti jiiia ju'u Liojta tu'u jiapsiwa, bwe'ituk ju'u bem tekilta betana yum jo'ene. Ju'u intok tu'ika bem ya'ari, junaman ameu tu'ineeka amet ju'uneiyaanaa.

Inim bwiapo ju'u jichupawakame

¹⁴ Junak intok tossaalaik namuta ne bichak. Junae namuta bepa intok, Liojta usita benak ama katekamta. Ini'i kobat, sawai tomie ya'arita aet yecha'ikai. Bwaawi oosam intok mampo jipuen.

15 Te'opopo yeeu intok, juchi senu ankeles yeu siika. Ju'u namuta bepa katekamtat inen utte'aka aet chaekai:

—Em osam nu'uka, juka' echita a' toboktane. Bwe'ituk jaibu yuma'asuk ju'u taewai. Ju'u intok bwiape eechi, tu'isuk.

16 Sep su ju'u namupo bepa katekame, jume' a' osawammea echimuta chuktak. Intok juka' echita yeu sikamta a' toboktak.

17 Junak intoko juchi senu ankeles, teekau te'opota kateka'po yeu siika. Juna'a juni'i ketchia, osam bwaawim weiyaakai.

18 Intok mesaa, Liojta ama yo'oriwa'po betana, juchi senu ankeles ama yeu siika, tajita ya'a betchi'bo, lutu'uriakai. Intok ju'u bwawim osakamtau kusisi chaaek:

—Jume' em bwawi osam nu'uka, bwiau, jume' pa'asi takam am toboktane. Bwe'ituk jaibu tu'i —ti au jiiak.

19 Ju'u ankeles intok sep su, jume' a' osawammea, echimuta chuktak. Intok jume' pa'asim yeu sikame toboktak. Juna'a intok, am ba'awa'u betchi'bo jita'po bwe'uuku am to'aak. Ini'i san juka' Liojta, tua yee jiokot a' bittuane'e'uta, a' teuwaa.

20 Jume' pa'asim, jum bwe'u jo'araapo mayoau, pa'akun bicha ba'awa'uwak. Intok jum bem to'aawaka'po, ojbo ama yeu siikan. Kaba'im tenimmeu jikau yumakai. Intok baji sien kiloometrommeu tajtia buitekai.

15

Woo busan jume' ankelesim, woo busan ko'okoata weiyaa'u

¹ Jum teekau, juchi senu machilaata bwe'uuka intok majjaiwatchik ne bichak. Woo busan ankelesim, woo busanika, juka' lu'utineeka, yee jiokot emo bittuawamta weiyaakai. Junaemak lu'utineekai ju'u achai Liojta, tua ka a' allea'u.

² Ketchia baweta, bikriota benasi naj mamachika intok taji mak kurai benak ne bichak. Intok wame'e, juka' naikim wokekamta intok juka' ale benasi juka' ya'arita intok kia junae betana juka' machilaata koba'ika yeu sajakame, inime'e, junae baweta benaka naj mamachik naapo ja'abwekan. Aapam intok achai Liojta betana bem makrim, nuk ja'abwekai.

³ Inime'e intoko, ju'u, Liojta betana tekilta joame, Moiseej tuka'uta betana weyeme, jume' bwikim bwiikan. Intok ju'u Bwalata betana weyeme, inen jiame:

Si'imek bepa eiyaawatchi intok kaitau a
tamachiatu, si'ime ju'u em ya'ari, achai
Lios, si'ime utte'akame.

Wepulsi lutu'uria intok kaita ka tu'ik aet aayuk
em bo'o jooria'ut.

Si'ime ka nanau machi yoemratau
eiyaawatchika, si'imem bepa che'a yo'owe.

⁴ Achai Lios, eu lutu'uria, si'imem enchi ee
majjaune'po.

Intok si'imem enchim am yo'orine'po.

Bwe'ituk empo jiba juna'a, ju'u, kaita ka tu'ik
ya'arime.

Si'ime ju'u ka nanau machi yoemra, enchi
bichaka enchi yo'orine.

Bwe'ituk ju'u em ya'ari, wepulsi lutu'uriata
ausu'lika ju'uneiyaawa.

⁵ Iniat chukula intok, teekapo, te'opopo, jum
lutu'uriapo Liojta ama ane'a benasi eiyaawa'po
au etapomta ne bichak, Liojta nesaurim, teta
beraimmet ji'ojteim e'eriariipo.

⁶ Jum te'opopo yeeu betana, wame'e woo busan
ankelesim yeu sajak, juka' woo busanika jiokot
yee emo bittuawamta a' weiyaakai. Juname'e
tajo'ori, beojkoka, lino' teamta atteakan. Intok
wikosam sawai tomie ya'arimmea tawiu jikat
emo suma'ireakan.

⁷ Junak intok, naikika jume' junaman jiapsame
betana, seenu, jume' woo busani ankelesim,
we'epulaim, bweja'im benam, sawai tomie
ya'arim am makak. Inime'e, sawai tomie ya'arim
achai Lios, jiba yuu jiapsamta betana, ama butti
ka a' allea'u betchi'bo, yee jiokot a' bittuane'e'utae
tappuni benakai.

⁸ Ju'u teekapota te'opo intok, bwichiae
tapunak. Achai Liojta betana a'
eiyaawatchiaka'uta intok si'ime utte'ata aet
ayuka'uta a' teuwaakai. Junama'a te'opou intok,
kaabe a aman kibaken, jume' woo busan yee
jiokot emo bittuawame, woo busanika jume'
ankelesim weiyaa'um, kee am lu'uteo.

16

Jume' bweja'im benaka ka tu'ik teuwaame

¹ Junak intok jiawaita te'opo betana yeu jiamta ne jikkajak. Jume' woo busan ankelesimneu kusisi inen jiamta:

—Aman eme'e sajaka, jume' woo busan bweja'im benam, sawai tomie ya'arim, achai Liojta betana ama butti ka a' allea'ue tappunim, bwiapo jiapsammet am wo'otane —ti jiwaikai.

² Ju'u bat senu ankeles, aman siika intok juna'a, bweja'ipo a' jipue'uta, bwiau jiapsammet ko'om a' wo'otak. Intok si'ime jume'e, ju'u woo busan kobakamta betana machilaata jipuemmetchi intok juka' junale benasi ya'arita a' yo'oremmetchi, junammet sa'awam, ka tu'ika intok ko'okosi machika amet yeu sajak.

³ Iniamak woika, ju'u ankeles, juka' bweja'ita a' weiyaa'uta bawepo bepa a' wo'otak. Ju'u intok baawe ba'a, mukia ojbota benasia taawak. Ju'u intok bawepo si'ime jiapsame, kokok.

⁴ Iniamak bajika ju'u ankeles ket, juka' bweja'ita a' weiyaa'uta, batwem intok jume' senne'ekampo bepa a' wo'otak. Juname'e ba'am intok ojbota benasi aayuk.

⁵ Sep ket ne juka' ankelejta, ba'ammeu bittuawakamta ne jikkajak inen jiamta:

—Empo juna'a wepulsi lutu'uriata jiba joame, yoemrata junuen au a' lutu'uriatuka'po aman jiokot au a' bittuakai, achai Lios, kaita ka tu'ik ya'arime. Empo i'ani intok che'a bat naatakai juni'i ju'u jiapsame.

⁶ Bwe'ituk bempo, jume' em yoemiam, ee betchi'bo jiba jiapsame, intok jume' ee betana yeteu noktuawakame, tebe kuchi'immea am su'ak. I'an intok, empo inime'e, ba'am ojbota

benasi ya'ata am ji'ituaka am sussu'a. Junuen ameu lutu'uria.

⁷ Ketchia senuk, Liojta ama yo'ori betchi'bo, mesata kateka'a betana inen jiamta ne jikkajak:

—Jeewi achai Lios, si'imeku intok si'imemmeu utte'akame. Empo, lutu'uriaka intok junuen tua a' lutu'uriatuka'po aman empo yee ya'uraa bittuala.

⁸ Iniamak naikika ju'u senu ankeles ket juka' bweja'ita a' weiyaa'uta ta'ata bepa a' wo'otak. Ju'u ta'a intok utte'atuawak a' tajie juka' yoemrata a' taya' betchi'bo.

⁹ Si'ime ju'u yoemra intok, ka jiokoliwaka taya'atuk. Taa inime'e, ka emo temaek. Intok kia Liojta juni'i ka yo'orek. Ala bempo aapo'ik beje'eka ka tu'ik teuwaak, juka' wantiriata, ankelesim weiyaa'uta, lu'uta betchi'bo utte'akamta beje'eka nokakai.

¹⁰ Iniamak mamnika, ju'u ankeles ket juka' bweja'ita a' weiyaa'uta, ju'u naikim wokekamta, yo'otaka a' kateka'u bepa a' to'aak. Ju'u intok, junaka'a yo'otaka a' nesawee'u, amau taawak. Ju'u intok yoemra ko'okoleka, ninit emo kekken.

¹¹ Taa kia junuentaka juni'i, juka' ka tu'ik bem joa'uta ka a' su'u tojak. Ala bempo, Lios, teekau jiapsamta beje'eka ka tu'ik teuwaak, ko'okok bem ine'aa'uta intok jume' bem ko'okoata betchi'bo.

¹² Iniamak busanika ju'u ankeles ket juka' bweja'ita a' weiyaa'uta, bwe'u batwee Eupraatej teamta bepa a' to'aak. Ju'u intoko junama'a ba'a, waakek. Junuen jume'e, ta'ata yeu we'e betana kateme, jume' si'imem bepa che'a yo'otaka nesaweme, ama yeu katne' betchi'bo.

¹³ Junak intok ju'u sikiika woo busanim kobakamta tenpo betana intok ju'u naikim wokekamta tenpo betana, intok ju'u ka lutu'uriapo Liojta betana weyemta teuwaamta tenpo yeeu betana, bajika, ka tu'i jiapsim batachim benasi emo ya'arim, yeu kateme ne bichak.

¹⁴ Inime'e intok, ju'u bebeje'erita betana ka tu'i jiapsimtukan. Inime'e, machilaata ka a jootu machik jooan. Intok juname'e aniat, jume' si'imem bepa che'a yo'owem nau toji betchi'bo, yeu sajak. Junuen juname'e, achai Liojta, si'ime utte'akamta, taewaita a' teuwaari yuma'aneoo, am nassuane' betchi'bo.

¹⁵ Ake'em a' mammate. Inepone, ka in bo'o bitwao su yebijne, senuk, jita etbwabaeka a' weye'e benasia. Taa tua alleenee wa'a, Liojta eaka intok ini'i, ka tu'ik betana au suuaka nee bo'o bichaka jiapsame. Bwe'ituk ka junuentuko, ju'u ka tu'ik joaka jiapsame, nee seej chukti nee yepsao, tiusi aet machine, senuk ausu'lika a' bitwa'a benasia.

¹⁶ Jume' intok, si'imem bepa che'a yo'o ya'arim, ebreo nokpo, bwiaaraa Armajeroon tea'po nau tojiwak.

¹⁷ Iniamak woo busanika, ju'u ankeles ket, juka' bweja'ita a' weiyaa'uta, jekapo a' wo'otak. Intok jum teekau, te'opo betana, jum Liojta yo'otaka kateka'po, jiawai yeu siika, kusiasia:

—Jaibu si'ime chupia —ti jiakai.

¹⁸ Junak intoko yuku be'oktiam bittuk, jiawaim intok yuku ru'uti jiaime. Intok ju'u bwia che'a

juni'i utte'aka au yoyoak. Yoemrata inim jiapsi taiteka'po naateka ka ayukai.

¹⁹ Ju'u bwe'u jo'ara, bajisi na'ikim wechek. Intok aniat yeu tajtia, jume' bwere jo'aram watek. Ju'u Lios intok ket, bwe'u jo'araa Babiloonia' teamta ka a' koptak, junuen, jume' ama jiapsame, ka jiokoliwaka, juka' aapo'ik betana weyeka ama butti jiokot aapo'ik am ya'anee'uta am bittua betchi'bo.

²⁰ Si'ime jume' bawepo bwiam yeu jokame, intok jume' kawim ama kaitatuk.

²¹ Ketchia, teeka betana, teejam bwereka, yoemratat ko'om watek. Juname'e woi taka kiilom betteakai. Jume' intok inim jiapsame, Liojta beje'eka, ka tu'ik teuwaak, jume' teejam betchi'bo. Bwe'ituk bempo'im betchi'bo tua jiokot emo bitwame tuk.

17

Ka tu'i jamutta, ju'u ka tu'isi a' tawaawaka'u

¹ Junak intoko jume' woo busan ankelesim, woo busanika jume' bweja'im benam jipueme betana, senu neu sika intok inen neu jiiak:

—A'abo weye intok inepo juka' ka tu'i jamutta, juebena bawe ba'am bepa katekamta benasi machik, juka' ka tu'isi au a' chupnee'uta, ne enchi ju'uneiyaatuane.

² Jume' inim si'ime yoemrata betana si'imem bepa yo'o ya'arim, junaemak ka tu'isi jiapsak. Intok jume' inim jiapsame, aamak juka' Liojta beje'eka ka tu'ik a' joa'uta, a' joosuk.

³ Ket, Liojta tu'u jiapsie in bittuawa'po, ju'u ankeles, bwe'u bweka pa'ariau bicha nee nuk siika. Junama'a intok, jamutta, sikiikai naikim wokekamtat katekamta ne bichak. Ini'i, aet a' kateka'u ket si'imekut, achai Liojta beje'eka nokame aet ji'ojteitukan. Intok woo busanim kobakan, woj mamnim intok awakai.

⁴ Ini'i jamut, kutkoka intok sikiik tajo'orekan. Intok sawai tomie intok ujyooi tetamma intok bawepo tojsaalaim tetam pejla' teame ujyoisi au ya'ariakan. Mampo intok sawai tomie ya'arita, bweja'ita benak, ka bibit machikue tapunik jipuen. Intok ju'u, aapo'ik tua ka tu'ik a' joa'uta teuwaamtae.

⁵ A' koba meje'eku intok, team weiyaan, kaabeta amet ju'unea'um: “Bwe'u jo'araa Babiloonia' teame. Si'ime jume' ka tu'i jaamuchimueu, intok inim si'imeta juka' ka tu'ika, ka bibit mamachik joowammeu malawai”, ti jiamta weiyaan.

⁶ Sep ne aet ju'une'eak, junaka'a jamutta, jume' Liojta yoemiam intok Jesukrijtota betana nok tuawaka su'awakame, bem ojboe a' naamukiata benaeka'po. Inepo intok, tua ne aet suum eak, junaka'a bichakai.

⁷ Junak intok ju'u ankeles inen neu jiiak:

—Ka aet suum eene. Inepo ne enchi a' ju'uneiyaatuane juna jamutta betana, juka' ka ju'unakkiachik, kaabeta aet ju'unea'uta. Intok ju'u naikim wokekame a' weiyaamta betana, intok juka' woo busanim kobaka intok woj mamnim awakai.

⁸ Ju'u naikim wokekame em bichaka'u, ini'i

juna'a ju'u, che'a bat naataka jiapsisuka'u. Taa i'an jaibu ka jiapsa. Junuentaka juni'i, ini'i, bwiapo che'a mekka ko'om wojo'oku jikau yeu weene, kee, jiba betchi'bo mukekai. Jume' inim bwiapo jiapsame intok ka jum liprom, jiba yuu jiapsineeme ji'ojteimpo, si'imeta naatek naateka ayuka'po, ka ama ji'ojteim, inime'e junuen tua suum eenee junaka'a naikim wokekamta, bat naataka jiapsaka intok i'an ka jiapsamta, taa juchi jjabijtenemta a' bichakai.

⁹ Iniat jume' jitat ju'uneame a aet ju'uneene. Jume' woo busan kobam, woo busan kawim, juka' jamutta amet jikat kateka'um teuwaa.

¹⁰ Intok ketchia, jiba juname'e woo busan kobam, ket jume' woo busan che'a yo'o ya'arim teuwaa. Mamnika juname betana, jaibu emo nenkila. Juname betana wepulaka i'an nesawe. Ju'u intok, juchi seenu, ketun kee yepsa. Ju'u intok, juname betana che'a chukula yebijneeme, ka binwa jiapsine.

¹¹ Ju'u intok, naikim wokekame, ju'u che'a bat naataka jiapsa'u intok i'an ka jiapsame, iniamak woj naiki jume' nesaweme. Ini'i, wate jume' woo busanimmak weyeka juni'i, chukula jiba betchi'bo lu'utine.

¹² Jume' intok woj mamni aawam, em bichaka'um, woj mamnim, che'a yo'o ya'arim, ketun kee nesau japteme teuwaa. Taa inime'e, chuuba, ju'u naikim wokekamta betana aniawaka yo'o nesaune.

¹³ Inime'e, woj mamnika yo'o ya'arim, nau ea. Intok bempo, bem utte'awata intok bem

nesawee'uta, ju'u naikim wokekamtau a' su'u tojine.

¹⁴ Si'ime inime'e, juka' Bwalata beje'eka nassuane. Taa juna'a Bwala am koba'ane. Bwe'ituk aapo juna'a, ju'u si'imem bepa che'a yo'owe. Intok si'imem bepa yo'o nesaweme. Jume' intok, aamak eaka aamak aneme, achai Liojta betana yeu pu'arim intok nunurim, intok inime'e, Liojta ka kopta.

¹⁵ Ju'u ankeles ket inen neu jiiak:

—Jume' baawem, juka' ka tu'i jamutta ame bepa kateka em bichaka'um, juka' yoemrata, si'ime ka nanau maisi machika nokamta teuwa.

¹⁶ Jume' intok woj mamni aawam, intok juka' naikim wokekamta em bichaka'um, inime'e, juka' ka tu'i jamutta a' omtane. Intok a' to'o saka'ane. Intok kaita aet be'aakai, ausu'lik, juka' beje'ewakamta a' jipue'uta, a' u'uraaka, a' taya'ane.

¹⁷ Ju'u Lios, inime'e ju'uneetuak juka' aapo'ik am ya'a i'a'uta, bem a' joone' betchi'bo. Bempo junuen nau eaka intok bem yo'otuka'po amani, bem nesawee'uta, juka' naikim wokekamtau a' su'u tojakai, juka' Liojta a' teuwaari a' chupsu'utajtia.

¹⁸ Juka' jamutta em bichaka'uta, wa'a be'u jo'araa, aniat, si'ime yoemratau yo'o ya'arim, kokobame o'oben.

18

Bwe'u jo'araa, Babiloonia' teamta jiokot a' tawaawaka'u

¹ Iniet chukula intok juchi senu ankelejta, tu'isi yo'o nesawekai, teeka betana ko'om weyemta ne bichak. Intok ju'u, inim bwiapo ayukame, junae tachiriae, machiku taawak.

² Juna'a intok ankeles, tu'isi kusisi jiaka, chaaen:

—Jaibu wetchuk, jaibu wetchuk ju'u unnaa bwe'u jo'araa Babiloonia' teame. Intok i'an, jume' bebeje'erim ama jiapsa. Intok jume' bebeje'eri ka tu'i jiapsim ama e'euse. Intok wikitchim, wiirum, tekoem, jaiti machik tu'ureme ama jo'aak, jume' jaitawame.

³ Bwe'ituk si'ime ju'u ka nanau machi yoemra, juka' tua ka tu'ik a' joa'uta, au a' ta'aaka, aamak a' tu'urisuk. Jume' intok, aniat si'ime yoemratau yo'o ya'arim, ka tu'ik, tiusi machik, aamak eaka a' joosuk. Jume' intok aniat yeu tajtia, jita nenkireom yu'in totomituk, juka' ujoyoik bem nenkaka'uta, aapo'ik ama butti a' tu'ure' betchi'bo.

⁴ Junak intok, juchi senu jiawaita, teeka betana weyemta ne jikkajak, intok inen jiamta:

—Junum bwe'u jo'araa betana eme'e yeu kaate, in yoemiam. Junuen, juka' ka tu'ik bem joa'uta, ka amemak enchim a' ya'arine' betchi'bo. Intok kia juka' ko'okoata juni'i, bem inne'ene'uta ka enchim amemak a' inne'ene' betchi'bo.

⁵ Bwe'ituk ju'u ka tu'ik bem ya'ari, teekau nukisi yeu yuma'ala. Ju'u achai Lios intok, unnaa ka tu'ika aet ayukamta ka koptaika, jaibu ae betchi'bo jun'unea.

⁶ Junuen aapo'ik watem a' bittuaka'uta, junaen a' bittuanaa. Intok aapo'ik ya'ari, woosa au a'

nottane. Aapo'ik waatem ka tu'ik am ya'ariaka'uta, junaen woosa ae bepa che'a ka tu'isi au a' nottane.

⁷ Aapo'ik ka tu'ikue, binwaa jiokot au a' bitnee'uta intok a' bwannee'uta, junaen au a' nottane. Aapo'ik au che'ewareka, ujoyoikue a' alleesuka'a benasia. Bwe'ituk aapo: “Si'imem bepa jamut yo'o ya'aritaka ne im katek. Kannee jokoptui. Intok kia ne ka jiokot ino bitnee juni'i”, ti jia.

⁸ Inia betchi'bo san, chubalapo, sejtul wechiapo si'ime ko'okoa ka tu'ika eu weene. Kokkowame, intok tebaa, ka alleewame, intok taya'atune. Bwe'ituk si'ime utte'ak ju'u achai Lios, ju'u, ka tu'isi enchi tawaakame.

⁹ Jume' inim si'ime yoemratau che'a yo'o ya'arim, jume' junaemak juka' tua ka tu'ik a' joosuka'uta, intok ju'u ujoyoik a' tu'urisuka'uta, aamak a' tu'urisukame, inime'e ka alleeka bwanneemme aapo'ik beetemta bichakai.

¹⁰ Mekka tawane, tua jiokot a' ya'anaa'uta a' majjaekai. Inen intok jiunee:

—Tua jiokot eu maachi. Unnaa bwe'u jo'araa Babilonia' teame, ju'u ka a koba'atu'u. Bwe'ituk chubalaposu eu yuumak ju'u jiokot em emo bitnee'u.

¹¹ Aniat, si'ime jume' jita nenkireom ket bwanne. Intok ka alleene, junae bwe'u jo'arata betchi'bo. Bwe'ituk kaabe intoko juka' bem nunnu'ubwaa'uta ameu jinu machine.

¹² Sawai tomie intok tosai tomie ya'arita, tetam ujoyoim beje'ewaekame, bawepo tetam pejlam teame, tajo'ori beje'ewaeka, lino' teamtae ya'ari,

seera' teamtae ya'arik beje'ewaeka, kutkoka intok sikiik. Ketchia si'ime ka nanau machi kutata win jubak. Intok otae tu'ikue ya'arik, intok ujoyi kutae, yeu pu'aritae ya'arita, koprae intok sisi'iwookie intok ujoyi tetae ya'arita bem weiyaa'uta.

¹³ Kaneelata intok bwa'amtamak weyemta ka nanau machik win jubak, intok kopaalim benak tattaawamta. Intok ochokoka win jubak. Pa'asi ba'awata, oliibommea aseite ya'arik. Jume' che'a tu'im ainam. Intok ket tiikom. Intok ketchia jume' naikim woekaka, jume' pu'a pu'akteme, bwaaram, kaba'im kaarom. Intok kia che'a, jume' ito benasi yoemem, nenki betchi'bo bem weiyaa'uta.

¹⁴ Inime'e, junae bwe'u jo'arat nokaka, inen jiunee:

—Jaibu kaita, jume' taakam, kiawaekame, empo jipue. Jume' em tu'ure'um intok si'imeta waka'a beje'ewaekamta em a' tu'u bwa'asuka'uta, jiba betchi'bo a' ta'arula. Intok juka' ujoyoik em jipu'usuka'uta kaibu intok ama bittune.

¹⁵ Jume'e, inika'a tekilta joame, intok junae bwe'u jo'arata betchi'bo jita ama nenkakai, totomitukame, mekka au tawane, jiokot a' ya'anaa'uta bichaka a' majjaekai intok tua ka alleaka bwanne.

¹⁶ Intok inen im jiunee:

—Tua jiokot au machine, ju'u bwe'u jo'araatawi. Tajo'ori lino' teamtae ya'aritae, beje'emtae intok kutkooka intok sikiikue, intok sawai tomie intok ujoyi tetammea, intok bawepo tetammea ujoyoisi emo ya'aritakai, jamutta au a'anaariaka'a benasia.

¹⁷ Intok senu chubalapo su lu'utisuk ju'u tua eiyaawatchiaka'u.

Intok si'ime jume' bawe barkompo yo'otaka nesaweme, bawepo naj katemmaka, jume' barkompo tekipanoammaka, intok si'ime jume' bawepo tekipanoaka emo aniname, inime'e mekka taawak.

¹⁸ Intok inime'e, juka' bwe'u jo'arata beetemta, junama'a bwe'u bwichiata bichaka inen chaaen:

—Kaita, inia bwe'u jo'araata benaka eiyaawatchikai intok ayukan.

¹⁹ Inime'e, kobat emo bwiatuak, bwanakai, intok tua siokakai. Intok inen chaaen:

—Tua jiokot au maachi, ju'u bwe'u jo'araatawi. Ka iili wame'e bawepo, jume' barkom jipueme, inia jipue'ue totomitukan. Bwe'ituk chubalapo su, kaita'po taawak.

²⁰ Taa junae bwe'u jo'araatau yeu sikamta betchi'bo tua alleenee eme'e, teekapo jiapsame, intok eme'e Jesukrijtota betana yeu pu'awakame intok eme'e jume' achai Liojta betana yeteu noktawakame. Intok si'ime wame'e aapo'iik yoemiam. Bwe'ituk aapo ju'u Lios, junuen jiokot a' yaakai, aapo enchim jujutrialala.

²¹ Junak intok senu ankeles, tua utte'akai, bwe'u teta muina tetata benak a' toboktaka intok baweu ko'om a' jimaak inen jiakai:

—Ket jiba inien su, ka jiokoliwaka, ousi wetnee ju'u bwe'u jo'araa Babiloonia' teame. Intok jakwoo juni'i ka intok bittune —ti jiakai—.

²² Jakwoo juni'i ka intok aapa jiawai ama jikkajinaa. Intok kusiam intok kia sisi'iwook kusiam juni'i. Intok kia jita tekilta joame juni'i,

kaabetune. Intok ju'u muina' teame ka intok ama jikkajinaa.

²³ Intok kia jita tachiria juni'i, ka intok ama bitnaa. Intok jume' jujubeme pajko, ju'u jiawai ka intok ama jikkajinaa. Jume' ama jita nenkireeom, bat naatakai, aniat yeu tajtia eiyaawaka ta'eewan o'oben. Intok aniat, ka nanau machi yoemrata, ju'u ama yee sisibo'ue, a jita em joa'ue am bai ta'aak.

²⁴ Bwe'ituk junama'a bwe'u jo'arapo jume'e, achai Liojta betana yeteu noktawakame, intok jume' aapo'ik yoemiawam juni'i, ama su'atuk. Intok si'imem jume' inim bwiapo kokokame, ama su'awakame benakai.

19

¹ Iniat chukula, teekau, juebenam nau jiame benasi ne jikkajak inen jiame:
Aleluuya. Ju'u yee jinne'uwame intok ju'u aapo'ik eiyaawaka yo'oriwa'u, intok ju'u a' nesawee'u, si'ime itom achai Liojtau lutu'uria.

² Bwe'ituk aapo junaen a' lutu'uriatuka'po aman, intok lutu'uriakai, jiokot yee emo bittua.

Bwe'ituk aapo, juka' ka tu'i jamutta, ka tu'isi jiokot a' tawaala.

Juka'a, jume' inim jiapsame, ju'u tua ka tu'ik a' joa'ue, am nasontekamta.

Aapo, jume' a' nesauri joame, ama su'awakame junuen am jujutrialala.

³ Ket juchi inen jiiak:

—Aleluuya. Bwe'ituk ju'u, junaka'a beete'u, jiba betchi'bo tune.

⁴ Jume' intok senu taka ama naikika yo'otaka ama jokame, intok jume' naikika ama jiapsame, tonommea ja'abweka, bwiau ko'om cha'aka intok achai Liojta yo'orek. Juka'a, jum che'a si'imem bepa yo'ota yeyesa'po katekamta. Intok inen jiiian:

—Tua junuentune. Aleluuya.

⁵ Junak intok, aapo'ik yo'otaka a' kateka'a betana yeeu jiawai jikkajituk inen jiaikai: Itom achai Liojta, a' yo'orine, si'ime eme'e, a' nesaurita joame.

Intok a' yo'ori ta'aame, kia jume' ka eiyaawame intok jume' eiyaawame juni'i.

Juka' Bwalata a' jupne' betchi'bo a' pajkoriawa'u

⁶ Ketchia, jiawaita, watem juebenam nau jia'a benasi, intok ket nokaka a' jiawai, bawe ba'a biaktiam mayoau yumaka, kusisi am jia'a benasi jiiian, intok kusisi yuku jimaarim benasi ne jikkajak, inen jiaikai:

Aleluuya. Bwe'ituk ju'u itom achai Lios, si'ime utte'akame, i'an jaibu im bwiaapo a' nesawee'uta a' teuwa.

⁷ Tua itom allea'u nat bepaasi itot aune.

Intok itom a' yo'oreka a' baisae'uta tee a' teuwaane.

Bwe'ituk yuma'asuk ju'u taewai, juka' Bwalata a' jupnee'u.

Ju'u intok a' jubinee'u, jaibu tu'ulisi au ya'ari.

⁸ Aapo, ini'i tajo'ori lino' teamtae, tosaalaika intok beje'ewaekamtae ya'arita atteatuawak.

Bwe'ituk ju'u lino' teame, jume' Liojta yoemiam, aapo'ik bichapo tu'isi am jiapsa'uta a' teuwa.

⁹ Junak intok ju'u ankeles inen neu jiiak:

—A' ji'ojtenee: “Tua alleenee wame'e, juka' Bwalata a' jupne' betchi'bo a' pajkoriawa'u nunuwakame.”

Intok ket inen neu jiiak:

—Ini'i teuwaawame, tua lutu'uriapo, achai Liojta betana teuwaawaka weye.

¹⁰ Inepo, ju'u ankelejtou ne tonommea kiktek a' yo'oribaekai. Taa aapo inen neu jiiak:

—Kat junuen aane. Bwe'ituk inepo, jiba ele benasi ne achai Liojta betana tekilta jooa. Intok wate, jume' Krijtopo emak werim, jume' Jesukrijtota betana nok lutu'uriata, ka a' koptame benasia. Achai Liojta ala yo'orine.

Bwe'ituk ju'u lutu'uria, Jesukrijtota betana teuwaawakame juna'a, jume'e, achai Liojta betana lutu'uriata yeteu nokame, ju'u am aniname.

Ju'u tosaik kaba'i sime'u

¹¹ Junak intok, teekata au etapolaata ne bichak. Kaba'i intok, tossaalaika ama yeu machiak. Ju'u intoko aet yej simeme, a aet eetume intok Ka yee bai tatta'aame ti teakan. Aapo'ik, a' yo'o nesawe' betchi'bo intok lutu'uriaka nassuawamta a' joa' betchi'bo junen teakan.

¹² Junae pusiwam tajim benasi tachiriakan. A' kobawat intoko, jita'e ya'arim bu'uuum aet jo'ariakan. Team intok aet ji'ojteitukan. Aapo jiba amet ju'uncan.

¹³ Ju'u a' tajo'oriwa, sik saala, ojbopo yoka'ita benaekan. Intok inia'e, jume' team, ju'u Liojta betana nooki, ti teakan.

14 Iniat cha'aka, jum teekau jume' sontaom kaaten, lino' teamta beje'emta, tojsassaalaik tajo'orekai. Tojsassaalaim intok kakkaba'ekai.

15 Inia tenpo, tebe kuchi'im, bwawika yeu weyen. Junuen inimmea si'ime ka nanau machi yoemrata jiokot ya'a betchi'bo. Intok junammeu, sisi'iwook baarata jipuemta benasi machika, junae am saweka ameu yo'otune. Intok achai Lios, si'ime utte'akamta betana, aapo'ik amemak tua ka allea'u betchi'bo, ae betana weyemta, jiokot bem annee'u am bittuane. Senuk, pa'asim ba'awa'ubaeka amet a' chep chepte'e benasia.

16 Intok ini'i, a' tajo'oriwat intok a' wokimmet, ime'e team weiyaan: “Si'ime che'a yo'o ya'arim bepa intok si'ime yo'o yaa'uchim bepa yo'otaka nesaweme”, ti jiame.

17 Ankelejta intok ket, ta'at weyekamta ne bichak. Juna'a, si'ime aniat naj kateme, wikitchimmeu kusisi amet chaæk:

—A'abo em kaate intok achai Liojta, jum ji'ibwa i'a'po nau yajine —ti jiiak—.

18 Junuen jume' che'a yo'o ya'arim, jume' sontao yo'o yaa'uchim intok jume' kaabeta majjaeme, kaba'im intok jume' amet joo sasakame, wakajta enchim bwa'ane' betchi'bo. Intok kia si'imem, jume' tetekokame oo jume' ka tetekokame juni'i, jume' eiyaawame oo jume' ka eiyaawame juni'i bwa' betchi'bo.

19 Junak intoko, juka' naikim woekamta intok, aniat si'ime jume' che'a yo'o ya'arim, bem sontaommake, nau emo tojilame ne bichak. Junuen juka' kaba'ekamta, intok si'ime jume'

aamak kateme beje'eka nassua betchi'bo nau emo tojilamtakai.

²⁰ Ju'u intok naikim wokekame bwijwak. Ju'u ka lutu'uriapo Liojta betana weyemta teuwaamta make. Ju'u, aamak aneka, ae bichapo machilaata, ka a jootu machik yaakame. Junae machilaatae a' yaaka'ue, ju'u ka lutu'uriapo Liojta betana weyemta teuwaame, jume'e, ju'u naikim wokekamta betana machilaata mabetakame intok juka' ale benasi ya'arita a' yo'orekame, am bai ta'aalatukan. Intok juna'a naikim wokekame intok kia ju'u ka lutu'uriapo Liojta betana weyemta teuwaame juni'i, jiapsaka, taji, asupreka beete'u ko'om wo'otawak.

²¹ Ju'u intoko wate yoemra, ju'u kaba'it yej simemta tenpo, jume' kuchi'immea yeu sikammea, su'atuk. Intok si'ime jume' wikitchim, juname'e bwa'aka, joboak.

20

Jume' senu miil wasuktiam teame

¹ Iniat chukula intok, ket senu ankeleja, teeka betana ko'om weyemta ne bichak. Unnaa mekka ko'om wojo'oriata, juka' bwe'uuk ae a' pattita, a' etapo betchi'bo, lutu'uriakamta. Intok bwe'u sisi'iwook wikiam mampo weiyaamta.

² Ini'i ankeles ket, juka' sikiika woo busanim kobakamta bwisek. Waka'a che'a bat naataka bakottuka'uta, juka' bebeje'erita intok yee bai tatta'aamta. Intok junaka'a a' sumak, senu miil wasuktiam am simsu'upo tajtia.

³ Inika'a, jum bwia wojo'oku ko'om a' jimaak, junama'a a' pattakai. Intok ju'u ae a' pattaka'ut,

machilaata yaak, junuen ka a' etapotune' betchi'bo. Junuen, si'ime aniat juka' yoemrata, ka intok a' bai tatta'aane' betchi'bo, senu miil wasuktiam simsu'utajtia. Intok juname'e wasuktiam simsuko, utte'a, juchi chuubaa a' su'u tojine'po.

⁴ Sep ket, yo'owem ama jojoye'um ne bichak. Intok junammet, jume' yee ya'uraa bittua betchi'bo lutu'uriatuawakame ama jookan. Ketchia ne am bichak, wame'e, achai Liojta nok lutu'uriata, juka' Jesukrijtota betana lutu'uriata bem teuwaa betchi'bo, koba chuktawakame. Inime'e, juka' naikim wokekamta intok kia juka' ale benasi ya'arita juni'i, ka a' yo'orek. Intok kia mampo oo koba meje'eku juni'i junae betana machilaata ka a' mabetakame. Inime'e jiabijtekame ne bichak. Intok Jesukrijtotamak, senu miil wasuktiammeu tajtia, nesawekame.

⁵ Ini'i juna'a, che'a bat ju'u yee jiabijtetuawakame. Taa waate, jume' kokkoarim, ka jiabijtek. Chukula, juname'e senu miil wasuktiam simsuk ala, jiabijtekai.

⁶ Tua alleenee intok wepulsi, tua achai Liojta betana yoemiarimtune, wame'e che'a bat, yee jiabijtetuawaka'po jiabijteneeme. Junammeu, chukula jiba betchi'bo bem kokkonee'u kaachin ameu yuma'ane. Ala bempo, Jesukrijto intok achai Liojta betana, tekiaka, yee nokriane. Intok senu miil wasuktiam sime'u tajtia aamak nesaune.

⁷ Jume' senu miil wasuktiam simsuko, ju'u bebeje'eri, a' eta'ipo yeeu su'u tojinaa.

⁸ Intok juna'a, aniat, si'ime yoemrata, a' bai ta'a' betchi'bo yeu weene. Makook teamta intok juka'

Kook teamta am bai ta'aabaekai. Intok juname betana jume' sontaom am nassuane' betchi'bo. Bawepo ju'u se'eta benasi, ka a na'ikiatu maisi juebenam.

⁹ Junuen san juname'e si'ime aniat betana aman jikau nau yajak. Intok juka'a, Liojta yoemiam ama jiapsa'uta, intok ket juka' bwe'u jo'arata, aapo'ik Liojta nake'uta nau kontak. Taa ju'u achai Lios, teeka betana, tajita ko'om simtuak intok junaen, jume' a' beje'eme tokti si'imem tayakai.

¹⁰ Ju'u intok bebeje'eri, juname'e bai ta'aakame, taji, asupreka jiba beete'u ko'om jimmaatuk. Juka' naikim wokekamta intok juka'a, ka lutu'uriapo Liojta betana weyemta nokakamta mak nau bem ko'om wo'otawaka'po. Junama'a jikot ya'atune, tukaariat intok taewait naa buustia jiba betchi'bo.

Tosaika, che'a yo'ota kateka'abichapo, yee ya'uraa bittuawame

¹¹ Junak intoko, bwe'uuka, juka' che'a yo'ota ama yeyesa'uta, tossaalaik ne bichak. Junama'a intok, juka' ama katekamta ne bichak. Jum juna ane'ebichapo, ju'u bwia intok ju'u teeka, sejtul wechiapo ama kaitatuk. Intok juname'e ka jak intok ju'uneiyaatuk.

¹² Jume' kokkoarim intok ne bichak, jume' eiyaawame intok kia jume' ka eiyaawame juni'i jiabijtelamtakai. Intok achai Liojta bichapo ja'abwakame. Jume' liprom, ammea bem ya'uraa bittuane' betchi'bo, etapowak. Intok ketchia juchi senu lipro, jume' jiba yuu jiapsame ama ji'ojteim

ket etapowak. Juname'e kokkoarim, ya'uraa bittuawak, jita bem ya'ariaka'po amani, junama'a liprompo ame tana a' ji'ojteituka'a benasia.

¹³ Jume' kokkoarim, jum bawepo ane'um ama yeu sajak. Intok jume' bwiapo ma'arimtuka'um, ama yeu sajak. Intok si'ime ya'uraa bittuawak, we'epulaka, jita bem ya'ariaka'po amani.

¹⁴ Sep, jume' ka tu'isi tawaka kokokame, intok jume' bwiapo mekka ko'om jipu'uwa'um, jum tajita, jiba beete'u ko'om wo'otawak. Ini'i tajita jiba beete'u juna'a, woisi ju'u jiba betchi'bo kokkowame.

¹⁵ Junama'a intok ket ko'om wo'otawak si'ime jume'e, jum ji'osiam jiba yuu jiapsineeme ji'ojteimpo, ka ama teuwakame.

21

Bemela teeka intok bemela bwia

¹ Chukula ket, teekata intok bwiata bemelak ne bichak. Bwe'ituk ju'u teeka intok ju'u bwiaa, bat naataka ju'unakteim, jaibu kaita tukan. Intok kia ju'u bawe juni'i kaita tukan.

² Inepo, Joan teame, juka' Liojta betana atteari, bwe'u jo'arata aapo'ik eiyaa'uta, juka' bemela Jerusalem teamta ne bichak. Inika'a Liojta kateka'po betana, teeka betana ko'om weyemta. Ini'i, si'imeku yuma'isi tu'uteitakai, senu bemeta, kunabaeka, ju'u a' kunabae'u betchi'bo tutu'ulisi au a' a'anaalaatuka'a benasia machikai.

³ Teeka betana intok jiawaita utte'akamta ne jikkajak, inen jiamta:

—A' ju'uneiyaane, ju'u Lios, jume' bwiapo jomemmak jiapsa. Juname'e intok aapo'ik betana

yoemratune. Intok jiba Lios, aapo amemak anne. Junuen junammeu Liojtu betchi'bo.

⁴ Ju'u achai Lios, juname'e, ka intok am bwanne' betchi'bo am aniane. Intok ju'u kokkowame kaita intoko tune. Intok kia opoam wo'otawame juni'i, jita betchi'bo ka yantelwame intok kia jita ko'okosi maachikai juni'i kaita intoko tune. Bwe'ituk si'ime ju'u bat naataka ayuka'u, jaibu simsuk.

⁵ Junak intok ju'u, jum yo'o ya'arita yeyesa'po katekame inen jiiak:

—A' ju'uneiyaa'e, inepo ne si'imeta bemelasi a' jooa.

Intok ket inen jiiak:

—A' ji'ojtene, bwe'ituk ini'i teuwaawame, tua lutu'uria, intok a aet eetuwa —ti jiiak.

⁶ Chukula ket inen neu jiiak:

—Jaibu chupsuk. Inepone juna'a, ju'u che'a si'imeta naatek naateka intok che'a chukula juni'i, ju'u jiapsineeme. Jume' leetam Alpa intok ju'u Omeka teame benasia. Juka' nee betana tu'ik waatamta, jiba betchi'bo au tu'uwatunemta inepo ne a' bittuane, kaita au waatakai.

⁷ Ju'u, juka' ka tu'ik koba'ika yeu sikame, si'imeta inika'a au a' na'ikiatuka'a benasi a' mabetne. Inepo intoko, ae betchi'bo Liojtune, aapo intoko in yoemiatune —ti jiiak—.

⁸ Taa jume' nanawiam, jume' Liojta ka sual ta'aame, jume' ka tu'ik tiusi machik joame, jume' yee sussu'ame, jume' tatta'abwi jaamuchimmak emo tu'ureme, jume' yee siboka yee jittowamta weetuame, jume' ka lutu'uriapo liosim yo'oreme, intok si'ime jume' ka lutu'uriata teuwaame,

inimmeu tajita, asupreka jiba yuu beete'u bem yajinee'uta ameu chupne. Iniamak woisi jiba betchi'bo kokkoneekai.

Ju'u bemela bwe'u jo'araa, Jerusalen teame

⁹ Junak intoko, woo busanika jume' ankelesim, lu'utineeka, chukula juka' ko'okoata woo busan bweja'im benampo tapunika a' weiyaame betana, senu neu siika intok inen neu jiiak:

—A'abo weye —ti neu jiiak—, ineponee intok, juka' kunabaemta ne enchi bittuane, juka' Bwala' teamta jubinee'uta.

¹⁰ Liojta tu'u jiapsi betana in bittuawaka'po intok, ju'u ankeles, senu kawiu, mekka jikau nee nuk siika. Intok bwe'u jo'araa, Liojta betana Jerusalen teakai, teekau, Liojta betana ko'om weyemta nee a' bittuak.

¹¹ Juna'a bwe'u jo'araa, achai Liojta tachiriae mamachiakan. Ju'u intoko a' beojkoeka'u, tetata tu'isi ujyoik benaekan, teta jaspe' teamta, naj mamachiaka'abenakai.

¹² Junae bwe'u jo'araata konila, bwe'u teta korata, mekka jikatchika weyekan. Woj mamni ama woim, intok, aman yeu rejtiwa'um jipuen. Intok jum, ama yeu rejtiwa'abe'ekatana, ankelesim we'epulaka ja'abwekan. Intok junama'a, Ijra'el tuka'uta yoemrata betana, woj mamni ama wooi a' yoemiam, jume' bem team ji'ojteimtukan.

¹³ Ta'ata yeu we'e betana bajireakan jume' ama yeu rejtiwame. Intok norte betana intok baji. Ta'ata ama weche'u betana intok baji. Sur betana intok bajikai.

14 Juna'a bwe'u jo'araata teta kora, woj mamni ama wooi, tetam nawakan. Bwala' teamta betana, jume' woj mamni ama wooi yeu pu'arim, yeteu bittuarim, bem team junammet ji'ojteim.

15 Ju'u ankeles, neu noka'u, bakata benak, sawai tomie ya'arita jipuen. Junuen juka' bwe'u jo'araata, jume' ama yeu rejtiwame intok ae konila juka' teta korata ae am tamachia betchi'bo.

16 Ju'u bwe'u jo'araa konila, naarekesi naikim tebeakan. Ju'u a' tebea, jiba a' bweka beepaniakan. Ju'u ankeles, junaka'a bwe'u jo'araata ju'u bakata benakue a' tamachiak. Juna'a intoko, wooi miil intok ama naiki sientu kilometrom jipuek. A' tebea, jikau bicha intok kia a' bwekawa juni'i, naarepaniakan.

17 Chukula ket juka' teta korata, jikau bicha a' tamachiak. Juna'a intoko baji taka intok ama naiki metrokan ju'u tamachiawamta, juka' ankelejta sawa'uta, inim jaisa a' sawaawa'a benasi weyekai.

18 Junae, ju'u bwe'u teta kora ujoyi teta jajpe' teamtae benakue ya'aritukan. Ju'u bwe'u jo'araa intok, sawai tomi ausu'liaka bikriota benasi naj mamachikai.

19 Jume' tetam junae bwe'u teta korata amet nawaka'um, si'ime ka nanau machika tutu'uli tetammea, ujoyisi ya'aritukan. Che'a bat ju'u senu teta, jajpe' teamtae. Intoko iniamak woika, ju'u teta, sappiuro' teamtae. Intoko, iniamak bajika teta aakata' teamtae. Intok iniamak naikika, teta ejmeralla' teamtae.

20 Intok iniamak mamnika, teta onise' teamtae. Intok iniamak busanika, kornaliina' teamtae.

Intok iniamak woo busanika, krisoolito' teamtae.
Intok iniamak woj naikika, beriilo' teamtae.
Intok iniamak batanika, topaasio' teamtae. Intok
iniamak woj mamnika, krisopraasa' teamtae.
Intok iniamak woj mamni ama wepu'ulaika,
jasinto' teamtae. Intok iniamak woj mamni ama
woika, amatijta' teamtae.

²¹Woj mamni ama woika jume' ama yeu
rejtiwame, woj mamni ama woi, bawepo koyo
tetamtukan. We'epulaka juname'e ama yeu
rejtiwame, seej chukti, wepul koyo tetae
ya'atukan. Ju'u intoko bwe'u jo'araapo che'a
bwe'uuk bo'o, aet aman kikkimuwame, sawai
tomi ausu'likue ya'atukan, bikriota benasi naj
mamachikai.

²²Junama bwe'u jo'araapo, kaita te'opota ne
bichak. Bwe'ituk ju'u achai Lios, si'ime
utte'akame, te'opota yej'ea'po ama katekan. Intok
ket ju'u Bwala.

²³Juna'a bwe'u jo'araa, ta'ata betana intok kia
mala mechaata betana juni'i, tachiriata ka a'
waata. Bwe'ituk jiba aapo'ik achai Liojta betana
ju'u tachiria aet mamachi, intok ju'u Bwala ket
junaen tachiriatukan.

²⁴Ka nanau machika ju'u yoemra
jinne'uwakame, junama'a bwe'u jo'araapo a'
tachiria machiku naj katne. Intok jume'e, inim
che'a yo'o ya'arim junae che'a yo'otau emo su'u
tojinee a' yo'orekai.

²⁵Junae, jume' ama yeu rejtiwame taewapo ka
e'etanaa. Intok junama'a kaita tukaariatune.

²⁶Junama'a si'ime ka nanau machi yoemrata
betana, eiyaawaka, bem yo'ori'eewa'uta,

junama'a yo'otau emo su'u tojak, a' yo'orekai.

²⁷ Taa jita juni'i, ka tu'ika ka aman yuma'ane. Intok kia jabetaka juni'i, ka tu'ika, ka bibit machik joame, oo ka lutu'uriakamta bo'o jooriame ka aman kibaktuanaa. Ala jume'e, liprom, Bwalata jipue'po jume' jiba yuu jiapsineeme ji'ojteim jiba aman yajine.

22

¹ Junak intoko, ju'u ankeles, batweta kalajkok nee bittuak, jiba yuu jiapsi betchi'bo, ba'akamta. Juna'a, bikriota benasi naj mamachiakan. Intok ju'u, achai Liojta intok ju'u Bwalata, yo'otaka a' kateka'a betana yeu bo'okan.

² Junama'a, bwe'u jo'araapo, bwe'u bo'ot, aet aman kikkimuwa'ut nasuku intok jum batwepo, nau bicha a' mayoammetchi, jume' juyam jiba yuu jiapsiwamta yee makame ama yo'otun. Wasuktiapo, woj mamni ama woisi tatakakai. Chikti metpo tatakan. Jume' intoko, junae juya sawam, inim ka nanau machi yoemrata, emo inne'etetua betchi'bo, jittoa.

³ Junama'a, kaita intok aunee ju'u ka tu'iku chupiatuneeme. Achai Lios intok ju'u Bwala, bempo junama'a bwe'u jo'araapo, che'a yo'otaka ama joone. Intoko, jume' aapo'ik yeu pu'arim, a' tekilwata joaka a' nak yo'orine.

⁴ Juname'e, tua aamak aneka a' bitnee juka' Lios achaita. Intok junae team, bem koba meje'eku a' jipu'une.

⁵ Junama'a kaita intok tukaariatune. Jume' intoko, junama'a jiapsame, tajita amet tachirianemta ka waatane. Intok kia ta'ata juni'i,

bwe'ituk ju'u achai Lios amet tachiriane. Intok juname'e jiba yuu betchi'bo ama nesaune.

Ka bu'uuka be'ee, Jesukrijtota a' nottinee'u

⁶ Chukula ket ju'u ankeles inen neu jiiak:

—Ini'i teuwaawame, tua lutu'uria intok a aet eetuwa. Ju'u intoko achai Lios, jiba aapo, jume' aapo'ik betana ju'uneetuawaka yeteu noktuawame ju'u amemaktuka am aniname, aapo, juka' ankelejta yeu bittuala, junuen juka' lauti yeu weenemta, jume' aapo'ik betana yeteu noktuawame, a' ju'uneiyaatua' betchi'bo.

⁷ —Lauti ne a'abo weene.

Tua alleenee wa'a, Liojta betana nok lutu'uriata nok jikkajame. Juka' inim lipropo ji'ojteita.

⁸ Inepo Joan teame inika'a weemta ne jikkajak intok ne a' bichak. Chukula intoko inika'a jikkajisuka intok a' bitchukai, junae ju'u ankelejta junaka'a nee tejwaakamtau ne au tonommea kikteke junuen a' yo'oribaekai.

⁹ Taa juna'a:

—Kat junuen aane —ti neu jiiak—. Bwe'ituk inepo, achai Liojta betana ne tekilta jooa, jiba ele benasia intok jume' Krijtopo emak werim, jume' achai Liojta betana yeteu noktuawame, intok si'ime jume'e, inim lipropo juka' ji'ojteita a' nok jikkajame benasia. Achai Liojta ala yo'orine.

¹⁰ Inen ket neu jiiak:

—Ka empola a' ju'uneiyaanee juka' Liojta nok lutu'uriata inim lipropo ji'ojteita. Bwe'ituk jaibu yuma'aseka weye ju'u taewai, inika'a si'imeta aet chupnee'u.

¹¹ Junuen san, juka' ka tu'ik joamta, ka tu'ik a' joa'u betana ka au suuane. Ju'u intoko, tiusi

machik ka tu'ik joame, junaka'a ka a' koptane. Taa ju'u intoko, tu'ik bo'o jooriame, junaka'a a' joone. Ju'u intoko, wepulsi, achai Liojta betchi'bo jiapsame, junaka'a ka koptane.

¹² —Jeewi. Lauti ne a'abo weene. Intok inepo, ne a' weiyaa, we'epulaimmeu am mik betchi'bo, jita bem ya'ariaka'po aman.

¹³ Ineponee juna'a, si'imeta naatek naateka intok ju'u che'a chukula juni'i, jiba jiapsineeme. Jume' leetam Alpa intok ju'u Omeka teame benasia.

¹⁴ Tua alleenee jume'e, Liojta mak emo tu'uteka, ka tu'ika kaita joaka jiapsame. Junuen, ju'u juya, jiba yuu jiapsiwamta yetet autuamtau lutu'uria betchi'bo. Intok ket, bwe'u jo'araau, aman kikkimuwa'po luula a aman bem kimune' betchi'bo.

¹⁵ Taa pa'akun tawane, si'ime jume' ka tu'ika ka bibit machik joame, intok jume' yee sibowamta bo'o jooriame. Intok jume'e, tatta'abwi jaamuchimmak emo tu'ureme. Intok jume' yee sussu'ame. Intok jume'e, ka lutu'uriapo liosim yo'oreme. Intok si'ime jume'e, juka' aa noki'ichiata eiyaaka intok a' bo'o jooriame.

¹⁶ —Inepo Jesuj teame, ne betana in sawe'uta, ankelejta aman bittuari. Junuen inika'a si'imeta, jume' nee sualeka nau emo totojame am ju'uneiyaatuane' betchi'bo. Inepo ne juna'a, ju'u che'a bat naataka yo'o ya'arita, Labiituka'utat yeu simria. Intok inepone juna'a ju'u choki, mekka machika, ketwoo yeu weamamta benasi maachime.

17 Ju'u, Liojta betana tu'u jiapsi intok jume' a' sualeka juka' Bwalata a' kunakame benakai:

—A'abo weye —tim jiia.

Intok ju'u a' jikkajame:

—A'abo weye —ti ket jiune.

Ju'u intoko ji'ipeame, intok am waatame, a'abo sikaa, ba'am, jiba yuu jiapsiwamta yee makame, kia beja am ji'ine.

18 Si'imem jume'e, juka' Liojta nok lutu'uriata, inim lipropo ji'ojteita a' jikkajame, inika'a ne am ju'uneiyaa i'a. Jabetaka juni'i, inia weyemtamak watek aamak a' kuutako, ju'u achai Lios, juka' tua ka tu'ika, ko'okoata inim lipropo ji'ojteita, che'a juni'i naa buusti a' bittuane.

19 Intok kia jabetaka juni'i, Liojta betana nok lutu'uria, inim lipropo juka' ji'ojteita, jita juni'i yeu tawaako, ju'u achai Lios, inika'a inen anemta, jume' liprom, jum jiba yuu jiapsineeme ji'ojteimpo, intok kia jum bwe'u jo'ara, Liojta yeu pu'aripo juni'i, yeu a' tawaane. Inime'e, inim ji'ojteipo ju'u au na'ikia'ea'u betana.

20 Ju'u, inika weyemta a' ju'uneiyaa tebome, inen jiia:

—Jeewi, lauti ne a'abo weene —ti jiia.

Inepo intok inen jiia:

—Tua junuentune. Lauti a'abo weenee, yo'owe Jesukrijto.

21 Ju'u itom yo'owe Jesukrijto, ju'u aapo'ik betana tu'ikue enchim si'imem alleetuane. Tua junuentune.

**Yo'owe Jesukrijtota itom ya'ariaka'u
betchi'bo ju'u bemelaka liojta betana
lutu'uria ya'ari (El Nuevo Testamento en
yaqui)**

New Testament in Yaqui (MX:yaq:Yaqui)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaqui

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaqui [yaq], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaqui

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 29 Jan 2022

f1151531-f330-51af-8fd4-d13c73020f71